

**1 Koulin
Olo Iyoswo Simo'mjo loso A'amu
Koulin somne'no Poul
Mt'i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tìwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolìkeno olo iyoswo simo'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mt'i'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anituye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mt'i'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pilisila'nji nohumantifi hwapi'fe ango syoho yontifi Anituye hungkunoso liku'meeo'motofofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkìlik pi'nìngo engo so'nji simeho hi'ntnnono uymentohofofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anituye hungkuno ne'no lontanìngki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolomentisofoho. Ango Koulin sopo antime we'epo'maho. O'o, antime engo mìkunìmposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako simeho tango'nji mt'i'mokumentisofoho. Oso simeho tango iyo hwapi'ngoso olenoho. Iyoswo anga'no simo'mo mt'i'mokuyahotìmentisososo imo'nao'mentiso so'ne olo iyoswo tìfi'njo lofosofa'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nìmentisiyefoho. Poul

iyoswo Koulinne'no mt̄i'mokuyahojiyoso hufa'u sihunefoho. I oso'no olohonta iyoswo anga'nohinoso mauyoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mt̄i'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mt̄i'mokiyo hwap̄ingoso olenoho. A'amu Jisas̄mo in̄ngkunyo Koulinjoso Poulīmo yo'mayo yo'mayo so'no ulohonimentohoho so'no Poul kako aku hof̄kine'no mt̄i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olohonta iyoswo homo lomo atofo lihwasi nakwo t̄ifi un̄ngkohwano.

¹ An̄tu kako ngko Poulīn̄mo n̄hwosopo'mentisoso Jisas K̄lais̄ye hungkuno a'amu somo liku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmentiso sohwo'nnonji nen̄ngkwa'wehwo Sous̄tenis̄inji

² nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semtī'mokiyalokuhwoyo. Sekwo K̄lais̄mo ufohi'nont̄fi kakoe a'amu ne imo'n̄mentohofofoho. Oso hiso'no An̄tu kakine'no sekumo sehwosopo'mentisofoho. Sekwo'nohinī'maho. O'o, hwe moyam̄i ango'meemjo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄mo jomo uliwo'n̄ngkuhwone hn'n̄mo nahwosopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moyam̄i hopi'nonohino hn'n̄wiye Hwe Engo n̄hu'no anga'nohino hweho.

³ Nan̄ngkwohwo An̄tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄inji siko'monta'i siko sekumo wop̄ingo selohofohos̄si s̄meho pompenjiyo wosejapanjiyoho.

Poul kako Anitumo oso a'amu homo somne'no isamoyoka ulimentisofoho.

4 Kìlais Jisas kako sekumo wopìngo seloho'mentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefìsyonji Anitumne'no isamoyoka ulìwo'nìngkohefoho.

5-6 Nakwo Kìlaisìye hungkuno selimentìhwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantìfi sekwo Kìlaisìmo ufohi'nìngkahonìngkofi kako sekumo yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wopìngo so'no huno tìpemantìfi sekwo nom'ne a'amu somo lutìhwayo'neso huno'njo kuyoho. Oso'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno.

7 Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako utìhwa'nyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentanìngkofi Anitu sohwo kako kakoe yo'mayo wopìngoso sejopalofoho. Kakoe wopìngo somne'no sekwo umofonyo mifitnnehofo.

8 O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontanìngkuhwosi sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontanìngkuji sekwoe sìkunoso moi'wo umo'nìmontonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisìye Sìkuno Engo kako asomo poso sohonta sekwo wonyo ane lohofìkuji wonìmango masenonehoho.

9 Anitu kako kakoe Hwomu Jisas Kìlais nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji sìmeho afa inyo'ne nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nakwo Kìlaisì'nji majopohi'nyo'ne nah-

wosopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyo'neso Anitu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso m̄ikwesya f̄isyonehoho. O'o, awonoho.

*A'amu Koulin hofiko Anitune'no
uhu'mokumotofoso hofiko husilo husilofo
loho'mento hofofoho.*

¹⁰ U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais kako olo hungkuno ntapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo wasel̄monne'no yohono. Sekwo upa'n̄imno. Sekwo yoka hnnont̄fi husilo husilofo loho'malofoso moi'wonoho. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukuji hungkuno afa'nohino fil̄kuno huno anga'no'nohini f̄isyaf̄ihupmno.

¹¹ U nje a'amu soku oso ape K̄louwe siye ango'mta'ango a'amu nopont̄fi ngkimo ole nt̄imalofi, A'amu Koulin'̄so hofiko yoka hnnalokwofo. Ose nt̄imalofofoho.

¹² Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo kengo syaf̄isyont̄fi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Pouliye yahinomo in̄ngkowalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo in̄ngkowalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo K̄laisiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo.

¹³ Pipineto. A'amu pi'n̄ingo engo hofiko sekwoe wonyomne'no pe'n̄imentohofotaho. Ngko

Pouli'ni iyo hwojiyafiku'nnypo sekwoe wonyomne'no lape'nimaleno. O'o, sekwo huno seyohoho. Kìlais kako'nohini sekwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. I hofiko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, Kìlaisimne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho.

¹⁴ Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'ningo'maho. O'o, Kìlisiposi'nji Ngkaiyasijnjimnohini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnohini mijo kiyoma'mentohe so'no Anitumo isamoyoka ulalokweno.

¹⁵ Oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko ole malifitnnehofo, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Pouliye a'amu'nwoho. Ose malifitnnehofo.

¹⁶ U, ngko nom'ne a'amu sohune'no syafisyoahono. Sìtefanosìye a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'ne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awolìkeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno so'no peho'no selalokweno.

¹⁷ Kìlais kako ngkimo oso mijo kiyomayo syohoso montapmmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno lutìhwayo'ne syoho ntapmmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofiko hungkuno sawemo lutìhwawo'nìngkohofo hopaso ngko hungkuno molutìhwamnehono. O'o, Kìlais kako iyo hwojiyafiku'nnymo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no a'amu huno nto'no mosyafìhupitnnoho lonji ngko a'amufe huno

nto'no ehohosasiyo'ne hungkuno tifo tifo
lutihwawo'nìngkohe hwo'nyoho.

*Nakwo Kìlaisìmo uhwonontani
uhwonìmentihwoneso nakwo Anìtuye
yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji
nto uhwonìmentihwonefoho.*

18 A'amu Anìtumo minìngkayo'njo
iwo'nìngkohofoso hofiko Kìlais nakwoe
wonyo'ne iyo hwojiyafìku'nnyomo poyo
pe'nìmentiso so'no upa'nontìfi hofiko
huno ole syofìsyalokwofo, oso hungkuno
liwo'nìngkohofoso hwayohosi hungkunofoho.
Ose syofìsyalokwofo. I, oseso nakwo a'amu Anìtu
kako nakumo asomo netìmayo'ne'no hontohu-
mentani nakwo huno ole nayìwo'nìngki, Kìlais
kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafìku'nnyomo
poyo imo'nìmentiso sohune'no Anìtu kako kakoe
yokumpohn'nyo netìhwamentisofoho.

19 A'amu Anìtuye hungkuno
mtì'mokumentohofo sohwa hofiko a'amu
Kìlaisìmne'no nakwolaho liwo'nìngkohofo
somne'no ole mtì'mokumentohofi,
Anìtu ole límento, A'amu hwahoponjoso hofiko
hofikoe yokumpohn'nyo so'nji Anìtumo
u'mayo'ne'entìfi huno uyalokunjo oso
a'amuso hofikoe huno somo ngko wonyo
umokumonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji
liwo'nìngkohofoso hofiko Anìtumo
u'mane'entìfi honìngkano pi'nìngo
pi'nìngo hofikoe huno mta'ni
imofìwo'nìngkohofo somo ngko wae
weeo'monnoho.

Anitu ose limentisofoho.

20 A'amu Anitumo miningkayoso hwahoponjo somne'nohini huno syafisyiwo'niningkohofoso hofiko ole liwo'niningkohofi, Nakwo huno'njo hn'awi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo lutihwane'entifi syafisyiwo'niningkohofoho. Oso a'amumne'no Anitu kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole netihwamento, Olo hwaho loponjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho loponjo huno somnohini syafisyiwo'niningkiso sohwo kakoe huno neso mauyoho.

21 I oso'no Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo kako olo honingkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofiko Anitumo u'mano likujoso hofiko hofikoe huno mta'ni Anitumo mu'mapitnnohofo. O'o, awonoho. I oso'no Kilaishiye hungkuno wopingooso a'amu somo lutihwawo'niningkuhwone somo simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko Anitumo u'mantifeho. Nu'mafikuji hofiko kakoe a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no Anitu kako simeho wopingo umo'nwo'niningkisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo lutihwawo'niningkuhwone somne'no hofiko nalivo'niningkohofi hwayo hohnjo hungkuno liwo'niningkohofo kuyoho. Ose nalivo'niningkohofoho.

22 I a'amu Jutaso ole liwo'niningkohofi, Anitu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu mifijoso netihwaso'manji u oso hungkunoso Anitu

mta'ango'manji   uhwonìngkuhwasi   oso
 hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no
 tìfi unìngkowano. A'amu Ngkìlik oso hwa ole
 lìwo'nìngkohofi, u, nakwo yo'mayo hungkuno
 upo'nasoso huno wopìngofoho syofìsyaso'manji
 oso hungkuno homo somo huno naihwoso'no tìfi
 unìngkowano.

²³ I oso'no nakwo hungkuno
 lutìhwawo'nìngkuhwoneso olenoho. Kìlais kako
 nakwoe wonyomne'no iyo hwojiyafìku'nnyomo
 poyo imo'nìmentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso
 hofìko oso hungkuno hiso'no nakwolaho lontìfi
 wonìpaho ikinìwo'nìngkohofoho. A'amu
 Ngkìlik sohwa hofìko oso hungkuno homo somo
 nupa'nontìfi ole lìwo'nìngkohofi, Olo hungkuno
 loso kokato'nnyofoho. Ose lìwo'nìngkohofo
 kuyoho.

²⁴ I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitoto
 kengo kengo hn'nìmo Anìtu nahwosopo'mentiso
 hn'nwi nakwo Anìtuye mampahomo
 upo'nontani nakwo huno ole nayohi, Kìlais kako
 nakumo asomo netìmayo'ne poyo pe'nìmentiso
 sohumo nuhwonontani uhwonìmentìhwoneso
 nakwo Anìtuye yokumpohn'nyo so'nji Anìtuye
 huno wopìngo so'nji uhwonalokuhwono.

²⁵ Oso honìngkano Anìtu kakimo u'mayo'ne
 imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hofìko
 huno syafìsyontìfi hofìko ole lìwo'nìngkohofi,
 Olo honìngkano loso ne anefoho. Hwayo
 hohnjofoho. Ose lontìfeso hofìkoe huno so'nji
 yokumpohn'nyo so'nji Anìtu kakoe huno
 hwapìngo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji
 hofìkimo yakolo'nnyofoho.

26 Ou, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne joho selimentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'nifitnne'ento kuyoho.

27 A'amu hwahoponjo yahino somne'no huno'njoso Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu huno'masoso hofiko nje honingkanomo tifi nnifungkapikuji nje a'amu ne imo'nifitnne'ento uhwosopo'mentisofoho. A'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo'no somo Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso nje a'amu ne imo'nifitnne'ento hofikimo uhwosopo'mentisofoho.

28 A'amu hwahoponjoso hofiko yo'mayo so'no ole liwo'nifungkohofi, Wonyofoho. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoho. Ose liwo'nifungkohofofoho. Oso homo somne'no Anitu kako oloso ngko'nefoho. Woma'mo limentisofoho. Anitu kako a'amu hwahoponjofe hunoso ne anefoho. Moi'wo umo'nono limentisofoho. Oso'no yo'mayo so'ne hofikoe yofe ho'nomawo'nifungkohifo somo Anitu kako wae yao'mentisofoho.

29 Anitu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo Anituye timopo nakwoe yofeso moho'nomo'nanehwono.

30 Anitu kako nakumo Jisas Kilaistnjopo menehumajif'mentisofoho. Oso'no Anitu kako Kilaistye hungkunoso nakwoe hunomo moho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syofsyalokuhwono. Kilaist kako

nakumo wopingo naloho'mentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Jisas kako honingkano wonyo somta'ni nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo Anituye a'amu ne namokumentisofoho.

³¹ Oso'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa hofiko ole mtimokumentohofi, Hwe fihwo kako kakoe yofeso woho'noma'ni mo lososo kakoe yofe moho'noma'nonehoho. O'o, kako Kilaikis nakwoe Hwe Engo sohwoe yofe'nohini woho'nomano.

2

Poul kako Kilaikis iyo hwojiyafijiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko Anitu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso selimote sohonta sekwo huno ole syafihupitnne'enji maselimmentohono, Kiko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwapiango'njo hwosoho. Ose ntifitnne'enji maselimmentohono.

² O'o, ngko nje simeho somne'no ole nto hnnimentoho, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno maselimnehono. O'o, awonoho. Ngko Jisas Kilaikis kako iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini wolosetihwamne'no yohono.

³ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohumanji iyoho nnimentisofoho.

4-5 Sekwo nje huno somo tifi nn̄ingkapifitnne'enji hungkuno selimote'maho. O'o, sekwo Anituye yokumpohn'nyo somo tifi in̄ingkafitnne'enji hungkuno selimentohefoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'n̄ingkohofo pa'nyoso selimentohe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahon̄ingko Anitu kakoe Towahuno Wopingofoe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Olo hungkuno loso ne'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofofoho.

Anituye Towahuno sohwo kako nakumo huno wopingo nejopalofoho.

6 Anitu kako huno engo nejapmmentisoso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo somo lutihwawo'n̄ingkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'n̄ingkohofo sohwa mta'ango'maho. O'o, hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umo'n̄imontonoho.

7 Nakwoe Anitu mta'ango huno engoso lutihwawo'n̄ingkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitu kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitu kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo sopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho.

⁸ A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'nìngkohofo sohwa hofìko oso huno hwapìngo somo huno nto'no mosyafìsiyo'njo hwafoho. I oso'no hofìko nakwoe Hwe Engo Anìtu pomponaho hwapìngo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafìsyontìfijontentesi hofìko kakimo iyo hwojiyahfìku'nnyo somo mofonjinto'ofasyìkutnnesohilo.

⁹ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anìtuye hungkuno nìhu'no ho-honta mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi,
Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo somo muhwonyoso
yo'mayo wonyoangkafo so'no haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafoso a'amufe hunomo mufohotofo'njo
oso yo'mayo hiso Anìtu kako kakoe a'amu sìmeho uyìwo'nìngkohofo somne'no nto'no esyohumaho.
Ose mtì'mokumentohofofoho.

¹⁰ Oso yo'mayo so'no hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso Anìtu kakoe Towahuno wopìngo sohwo netìhwamentisofoho. Anìtuye Towahuno Wopìngo huhwo sohwo kako yo'mayoso nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo utìhwa'nyopo nahononto yo'mayo wopìngo Anìtuye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'no kako huno uyohoho.

¹¹ A'amu tìhwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohini kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako Anìtuye huno somo kako huno muyo hweho. Anìtu kakoe

Towahuno sohwo'nohini kako Anituye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho.

12 I oso'no nakwo Anituye a'amu ne hn'awi nakwo olo hwaho loponjo yahino wonyoso momaso'nwoho. O'o, Anit'u kako nakumo kakoe Towahuno nejapmmentiso oso hiso yo'mayo wopingo Anit'u kako siki nejapiwo'nìngkiso so'no nakwoe hunoso nto'no nto eholosonasyohoho.

13 Yo'mayo wopingo Anit'u kako nakumo siki nejapiwo'nìngkiso so'no selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani moselalokuyihwono. O'o, olo hungkuno loso Anit'u kakoe Towahuno Wopingo nakumo lonetihwahonìngki selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somne'no lutihwalokuhwono.

14 U, a'amu Anituye Towahuno Wopingo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye Towahunofe hungkunoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'neto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofisyalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofisyalofoho. Nakwo a'amu Anituye Towahuno hi'njo hn'awi nakwo Towahuno Wopingofe hungkuno hilo so'no huno nto'no nayohoho. I a'amu Anituye Towahuno Wopingo aneso kako olo hungkuno hwapingo ne hilo so'no huno muyonehoho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe wopingoso oso a'amu hisomo muyonehoho.

15-16 Oso hiso'no a'amu Anituye

hungkuno mt̄i'mokumentohofo sohwa ole
 mt̄i'mokumentohofi,
 Nakwoe Hwe Engo An̄itu sohwoe huno somne'no
 huno t̄ihwo uyohoho.

An̄itu sohumo t̄ihwo wolut̄hwamontolo. O'o,
 n̄ihu'no awonoho.

Ose mt̄i'mokumentohofofoho. I oso'no
 nakwo An̄ituye Towahuno Wop̄ingo hi'njo
 hn'n̄imo K̄lais kakoe huno fehohnjoso
 nejapmmentisofoho. Oseso a'amu An̄ituye
 Towahuno Wop̄ingo hi'njo sohwo kako yo'mayo
 yo'mayo somo uhwon̄ingkuhwosi kako yamofo
 uloho'montonoho. Oloso wop̄ingofoho. Oso
 wonyofoho. Huno ose uyohoho. U, a'amu kako
 An̄ituye Towahuno Wop̄ingo aneso kako An̄ituye
 a'amu ne somo yamofo mulohofonehoho. O'o,
 An̄ituye Towahuno Wop̄ingonjo sohumo yahino
 wop̄ingo ut̄hwamontonoho.

3

An̄ituye a'amu ne somo mokosyohu-mawo'n̄ingkohofo sohwa hofiko An̄ituye syoho ulohofyo hwafoho.

¹ Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji no-humanji An̄ituye hungkuno sel̄imentoheсо ngko a'amu An̄ituye Towahuno Wop̄ingo hi'njo somo ul̄wo'n̄ingkohe pa'nyoso sekumo hungkuno masel̄immentohefoho. O'o, ngko a'amu hofiko s̄imeho sohwo yo'mayo wonyoso umo lonte somo in̄ngkawowo'n̄ingkohofo pa'nyo sokumo An̄ituye hungkuno sel̄imentohefoho. Oso hohosohonta sekwo K̄laisiye yahino somne'no mehom i milongo pa'nyo humamentohofofoho.

² Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomilongo pa'nyo soku nohumentaningkofi ngko amno mijo'nohini sejapmmentohefoho. Anituye hungkuno fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo manimmentohofofoho. I olohonta hohonta sekwo manifitnnehofo.

³ Hwapingoso sekwo Anituye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amusekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyontifi yoka hnniwo'nningkohoho kuyoho. Oso yahino sekwo iwo'nningkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyo umo lonte somnohini iningkawowo'nningkohoho kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho.

⁴ Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amanga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Pouliye a'amuhwo'nyoho. I nom'nihwokako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amuhwo'nyoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe Towahunofe yahinotaho. O'o, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

⁵ Oso'no sekwo huno nto'no fisyafighupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Pouliye a'amuhwo'nyoho. Nekwo sohwoya'i Anituye syoho ulohofiyohwoya'yoho. I oso'no nekwo Anituye hungkuno wopingoso selahonningkuhwoi sekwo nupa'nontifi Anitumosimeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejopalofoho.

⁶ Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno ipisayo uyo hulohoho hopa hulasehu-

mentohefoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahon'ngki Anitu kako oso ipisayo homo somo hwapingo sohwo kako engo imokalofoho.

⁷ I a'amu kako ipisayo uyo hiso huliwo'nningkiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwo'nningkiso sohwo kako kakoe yofe hi we'e'njo hweho. Anitu kako oso ipisayo uyo homo somo ne imokalokunjo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho.

⁸ Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyo wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no siko sikoe syoho sikoepi sikoepi yalokusiyoso so'no sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho.

⁹ Ou, Apoulousi'nji nekwo Anituye syoho ulohofiyohwoya'yoho. Sekwo soku Anituye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofo peho'no loho'mentohefoto.

A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ango molihwo'nningkiso pa'nyo hweho.

Sekwo Anituye ango pa'nyo soku Anitu kako ango hiso molalofoho.

¹⁰ Anitu kako ngkimo wopingo ntahofoonto kako kakoe syoho wopingo ntapmmenisoso yonji ngko ango ingkuso simo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno selimentohe sohonta oso hwosaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohefoho. U a'amu nom'ne sohwa

hofiko Anituye hungkuno losetihwalokwofo so-hwa hofiko oso hwosaho hopo sopo ango neso molalokwofo. A'amu huhwo sohwa hofiko oso ango hiso wonyo imo'nonoho likuji hofiko huno nto'no wasyofihupife.

11 I oso'no sekwo huno seyohoho. Oso hwosaho ngko simo'mjo iju'mo'mentoheso Jisas Kilaishiyo. Oso hwosaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofafihwosi kako nom'ne hwosahoso momawonjonehoho. O'o, awonoho.

12 A'amu fihwo kako oso hwosaho hopo sopo ango wamolimo lhwosi'manji kako oso hwosaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako ango yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, singkume yokino oso nano po'nifoso kako nomahwosi mtitofasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho.

13 I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi olo syoho yalokuhwone hiloso hwangku sohonta utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso sikuno Jisas Kilaishiyo kako nakwoe hungkuno ikwolofo'ne somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'ningkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso ningkahonningkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'niningkuhwone somo yamofo nalohofihwoso'no nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye syoho ne so'no huno wonayono.

14 U hwe fihwo kako ango oso hwosaho hopo sopo hofiyono'no moloso'manji oso kakoe ango homo somo toho manonehoho. O'o, awonoho.

Oso ango hiso toho manyo'njo nto'no molohi-nowentanìngkuhwosi oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango woma'mtonoho.

¹⁵ U hwe fihwo kako oso hwosaho hopo sopo kako ango nto'no mamojo'njo yoso sohwoe angoso toho nìngkuhwosi kakoe syoho hopi'nonohinoso wonyo umo'nìmtonoho. Syoho hiso ne ane umo'nìmtonoho. U oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yangoso momanehoho. Oso hwe huhwo sohwo kako songo ko humaso sohwo kako toho mta'ni ifìwo'nìngkohoho pa'nyo hweho.

Anìtuye a'amu neso hofìko Anìtuye angofoho.

¹⁶ Olo so'no sekwo inìngyo seyìhwoloho. Sekwo Anìtuye a'amu ne soku Anìtu kakoe ango kuyoho. Anìtu kakoe Towahunoso sekwoe sìmeho ajwomo'mo humaho.

¹⁷ U hwe fihwo kako sekwo Anìtuye ango sokumo kako wonyo semokoso sohumo u, osohumo Anìtu kako kakimo oso wonyo hisoaku uyìmtonoho. Wayo weeo'mtonoho. I hwapìngoso sekwoe sìmehoso Anìtuye ango wopìngo'nohiniponoho.

Sekwoe yo'mayo hwahoponjofe yofeso noho'nomañikutoho. O'o, Anìtuye yofe'nohini foho'nomapmno.

¹⁸⁻²⁰ A'amu yo'mayo hwahoponjo so'no huno'njo somo Anìtu kako uhwononteso hofìkoe huno neso nìhu'no ane kuyoho ulìwo'nìngkisofoho. Hohonta hwe fihwo Joup kako Anìtuye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumento,

A'amu olo hwaho loponjo huno somnohini
in̄ngkawowo'n̄ngkohoho somo oso huno
ne ane huhwo sohwo hof̄kimo nano
mokoj̄l̄pemawo'n̄ngkohoho.

Joup ose mt̄'mokumentisofoho. Hwe nom'ne
An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentiso sohwo ole
mt̄'mokumento,

An̄tu kako a'amu olo hwaho loponjo yo'mayo
yo'mayo so'no huno'njo sohwafe hunomo
uhwononteso hof̄koe hunoso ne anefoho.
Ose liwo'n̄ngkisofoho.

Hungkuno ose mt̄'mokumentisofoho. U,
hwe fihwo kako hwasyo hungkuno hnnnonoho.
A'amu fihwo kako sekwo'njo sopo humaso
sohwo kako olo hwaho loponjo yo'mayo
somo in̄ngkawowo'n̄ngkiso sohwo ngko
yo'mayo so'no huno'njo hwo'nyoho. Ose
liwo'n̄ngkiso sohwo kako yo'mayo hwahoponjo
wonyo so'no hohujo ikinjaof̄hwosi kako
An̄tuye hungkuno ne'njoso womano. Oso
huno wopingo hiso nomahon̄ngkuhwosi
a'amu fehohnjoso hof̄ko nuhwon̄ngkuji ole
ulant̄feho. Kako ilo'nnyohwo imo'n̄ngkohoho.
Ose ko ulifijoso oso hwe huhwo sohumo
An̄tu kako nuhwon̄ngkuhwosi hwe sohwo
wal̄montono oso huno'njo nto imo'n̄ngkohoho
wal̄montonoho.

²¹ Sekwo nakwo a'amu hwahoponjo
hn'nyumo nen̄ngkapikuji sekwo husilo husilofo
ihwat̄mo'n̄ngkutoho. U sekwo a'amufe
yofe noho'nomaf̄kutoho. Yo'mayo An̄tu
mt̄'mokumentisosso sekwo'nefoho.

22-23 I hwap̄ngoso sekwo K̄lais̄ye kuyoho. I K̄lais kako An̄tuye hweho. Nakwo a'amu hufa'u s̄ihune ngko Poult'nyo Apoulous̄yo Pitayo oso hwona'ni nakwo sekumo sefo'mayo'ne hwona'ni humalohwono. Olo hwaho lopo yo'mayo An̄tu ho'nahumentisoso sekwo'nefoho. An̄tu kako songo humayo'ne sejapmmentisoso sekwo wop̄ingo humayo'ne sejapmmentisofoho. Poyo pe'nyo sejapmmentisoso sekwo ango songo ne'no humayo sopo t̄p̄hwonyo'ne sejapmmentisofoho. Yo'mayo hopi'nono olohonta wojo so'nji t̄fi no'mo imo'none so'nji An̄tu kako sekumo sefo'mayo'ne sejopalofoho.

4

*An̄tu kako K̄lais̄ye syoho ulohofiysohwafe
syoho somne'no yamofo ulohofonefoho.*

1 Sekwo ngko Poul nontnne'no Apoulous̄nji nom'ne sohwamne'no olo so'no huno f̄syaf̄hupmno. Nakwo An̄tuye hungkuno seliment̄hwone sohwona'ni nakwo K̄lais̄ye syoho ulohofiysohwafe syoho somne'no yamofo ulohofonefoho. K̄lais kako nakumo An̄tuye hungkuno hiyaso wo'mojoso nejopahonīngki nakwo sekumo sejopalokuhwono.

2 A'amu nom'nimo An̄tuye hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uȳmentiso sohumne'no syoho yokumpohn'nyo uyono.

3 Ngko An̄tuye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofo ntohopijoso ngko sekwoe huno somne'no ngko huno pi'n̄ngko mosyaf̄hu'mnehono. I

ngko huhwo'ni olo syoho Anitumne'no yalokwe loso'no ngko yamofo maloho'nimnehono.

⁴ Hwapingooso ngko olo syoho yalokwe loso'no wopingoofoho huno ko syafihu'meso oso huno hwasyo'manji olo syoho homo losomne'no ngko yamofo nto'no pipi loho'nimnehono. I oso'no ngko hwe wopingo hwo'nyoho eso mahnnimnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wopingoofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohini wantimontonoho.

⁵ Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fohontohumamno. Nakwoe Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo yamofo wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyasol'mo wojoso kako utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohonta a'amu syoho wopingo yontifijo somo Anitu kako'nohini a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wopingo'njo hwosoho. Kiko wopingo'njo kiyoho, ose ulonefoho.

A'amu Koulin humamotofoso hofiko hofikoe yofe ho'noma'nimotofofoho.

⁶ U, nje a'amu soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulousi'ntnne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wopingo somo setihwayo'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkuji

nom'ne a'amufe yofeso monje yasȳkuji nom'ne a'amufe yofe'nohini noho'nomafikutoho. U, nje a'amu soku, sekwo oleso nolikutoho. Pouli'nji Apoulousi'nji siko nakwoe hwe engo hwa'uyoho. Ose l̄kuji sekwo nom'ne a'amu sohwafe yofeso monje yasȳkuji.

⁷ I sekwo yo'mayo huno wopingo syafisyyiwo'n̄ingkohofoso nt̄'mta'angoto. Oso huno wopingo hiso sekumta'ango'maho. O'o, An̄tu kako sekumo sejapmmentisofoho.

⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Nakwo An̄tuye hungkuno hopi'nonohinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no An̄tu nto nejapmmasofoho. Nakwo nom'ne a'amu An̄tuye hungkuno lonetihwamentohofo sohwamo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'n̄imalohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyofisyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'n̄ifijontentesi nje s̄imehoso wopingo nto n̄mo'n̄ngkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'nji hwe engo nto humehwanesohilo.

⁹ Ngko huno ole syofisyalokweno. An̄tu kakoe hungkuno l̄ku'mofiwo'n̄ngkuhwone (*apousel*) sohwona'n̄imo nom'ne a'amu sohwafe s̄ifiki'nyo'mo nehumaji'nyo pa'nyo hwona'nyoho. I a'amu nakumo ole nalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Hofiko poyo wape'n̄ife ose nalontifi hofiko oso'no nakumo a'amufe t̄mopo wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no a'amu hopi'nono hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji hofiko yo'mayo ne'mawo'n̄ngkiso somo nehonalokwofo.

¹⁰ Nakwo K̄laisiye yofe ho'nomayo'ne

kakoe hungkuno l̄iku'mof̄wo'n̄ingkuhwone so'no a'amu hof̄ko nakumo nonahonont̄fi hof̄ko ole naliwo'n̄ingkohof̄hwona'nyoho. Sekwo omomo huno'njo hwasoho. Ose naliwo'n̄ingkohof̄ofoho. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syof̄ihu'nalokwofo nakwo K̄lais̄ye a'amu'nwoho. Nakwo huno'nj̄i'nwoho. Ose syof̄ihu'nalokwofo. I nakwo An̄tuye hungkuno l̄iku'mof̄wo'n̄ingkuhwone sohwona'n̄imo a'amu hof̄ko nakumne'no sitofo naliwo'n̄ingkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwasoho. Ose naliwo'n̄ingkohof̄ofoho. I sekwo soku sekwo huno ole syof̄ihu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wopingo'nj̄i'nwoho. Ose syof̄ihu'nalokwofo. Hof̄ko nakune'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'm̄ingohwas̄imaho. I sekwo soku sekwo huno ole syof̄ihu'nalokwofo. A'amu hof̄ko nakwoe yofe ho'nonemalokwofo. Ose syof̄ihu'nalokwofo.

¹¹ Nakwo a'amu An̄tuye hungkuno l̄iku'mofo syoho'njo sohwona'ni mijoho'no hohonta humament̄hwone somta'angoso ololahonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Ololahonta nakwo hwapi'e wonyo'nji nohumentan̄ingkuhwoni nakwoe mango sohwa hof̄ko nakumo aho ku'mokont̄fi nefonjalokwofo. Nakwo ango'meemo uku'mofahon̄ingkuhwoni nakwoe ango sopo nakwo fosyawe'ne nakwoe angoso ane hwona'nyoho.

¹² Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'nji nakwo syoho tohohmtnno'njo yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho

tipemalokuhwono. A'amu pi'ningo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwamne'no nakwo hofikimo wopingo ulohofo'ne Mpohumo jomo uliwo'ninkuhwonefoho. Hofiko nakumo wonyo nelohofahoninkofi nakwo hofikimo oso wonyo hiso hofikimo aku muyofoho. O'o, nakwo timo'nohini uhwontohumalohwono.

¹³ Hofiko nakune'no sitofo wonyo nela-honinkofi nakwo hofikimo simeho pompengo ifisyumofo'ne hungkuno wopingo'nohini uliwo'ninkuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo hintalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naofifwo'ninkohoho pa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopontani olohonta ose'no humalohwono.

A'amu Kouliniso hofiko Pouliye yahinomo tifi uningkafe.

¹⁴ Ngko olo hungkuno mtif'mokohe loso sekumo wonimango ifisyasemofo'ne'maho. O'o, awonoho. U, nje mehomisoku, ngko sekumo hitoho ntifikunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'ninkuji huno nto'no fisyafihupmno. Yahino wopingooso wolosetihwamne'no yohono.

¹⁵ A'amu pi'ningo engo hwalikeno anga'nohino hwalikeno, oso hwa hofiko sekumo nose'mantifi hofiko K'laisiye yahino so'no losetihwawo'ninkohofoso oso wopingoofoho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no seningkwohwo sohwo pi'ninkohwo'maho. O'o ngko seningkwohwo ne sohwo'ni ngko Pouli'nyoho. Ngko nihu'no simo'mo Jisas

Kìlaisìye yahino so'no losetìhwahonìngko sekwo kakoe hungkuno wopìingo somo nupa'nontìfi Kìlais kakimo inìngkawentìfi sekwo nje mehomì ne imo'nìmentohofofoho.

¹⁶ Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo ngko senìngkwohwo ne sohwo'niye hunoso mafìkuji sekwo nje yahino somo tìfi finìngkamno.

¹⁷ Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokweno. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no nìmo'nìwo'nìngkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo Kìlaisìye syoho somo hofiyò'no mokosyohumawo'nìngkiso hweho. Ngko Kìlaisìye yahino wopìingo osomo inìngkowalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasefohoto'monte'nefoho. Oso Kìlaisìye yahino hiso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwiye pa'nyo'maho. O'o, kakoe yahinoso songo wonyoangkafofoho. Timouti kako sekumo a'amu ango'meemjo somo Anìtuye hungkuno lutìhwawo'nìngkoheso sekumo wolosetìhwamontonoho.

¹⁸ A'amu sekwo'nji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lontìfi hofìko hofìkoe hunomnohini inìngkawentìfi yokumpohn'nyo imo'nalokwofo.

¹⁹ Nakwoe Hwe Engo Anìtu sohwo kako nje honìngkano mopìjasìyo'njo ihwoso'no ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso ango hopo sponjo a'amu yokumpohn'nyo imo'nìmentohofo osohwafe hungkunoso mupa'nìmnehono. O'o, hofìkoe syoho hofìko Anìtumne'no yalokwofo

osomo ngko yamofo uloho'monnoho. Oso syoho hiso ne'njotikeno. Ne anetikeno, li'mo uh-wonmonnoho.

²⁰ Anitu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawo'ninkiso oso hwa hofiko mango'nohino hwa'maho. O'o, hofiko Anituye Towahunofe yokumpohn'nyoso hi'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho iwo'ninkohofoso ne'njofoho.

²¹ Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno selimnlehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no mesehwajyo'ne simeho tohino'nji yoka yokumpohn'nyo walimonnoho. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiy'o'no iningkafijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo waselimonnoho. Oso'no ngko sekumo pipi seloho'mnlehono. O'o, sekwoe syohofoho.

5

Ango Koulin sopo yahino pisakino'njo wo'nnycoponoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko sekumne'no ole ntimalofi, Sekwoe ango sopo yahino pisakino'njoso i'mofapohoho. Oso yahino nihu'no wonyoso a'amu Anitumo inngkunyoso hofiko oso yahino hiso mifitnnehofo. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fihwo kako kaningkwohwoe ape ma'masofoho.

² I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalokwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naofikuji sekwo humotaho fisahnnimno. Oso yahino hiso'no

sekwo wonimango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo huhwo sohumo sekwo wae yaofikujo'no kako sekwo'nji apa'no Anituye yofe ho'nomayo'ne nomihu'mikukutoho.

³ Ngko sekwo'nji mohumuleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosefisyalokwe so'no ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'no sohumne'no sekwo ngko'nji ulohofane'ntnne'no hungkuno nto mtito'maleno.

⁴⁻⁵ Sekwo Kila siye yofe so'no uhu'mokuwo'nningkohofo sopo uhu'makahonningkofi nje huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oseso nakwo Jisas iye yofe so'no uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no simeho uwolo'mokono lihwasi nakwo kakimo wae yaofihwasi Seten iye ahomo hwe huhwo sohumo uhumojano. Seten kako oso hwe huhwo sohumo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyihwosi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofikujo'no oso hwe huhwo sohwo kakoe simeho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kila is asomo poso sohonta oso hwe huhwo sohumo asomo utima'montonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohumo wae feeopmno ulimentisofoho.

⁶ Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'nningkohofoso oso yahinoso wopingo'maho. Nakwo huno wonayono. Tongo sihu kolofihwasi oso huyo we'e nonto sihu

kolofofisīngkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo mīkufo hopi'nonohino somo nīhu'nahone mijo uwolofososo oso tongo mīkufoso nīhu'nahone wonyo umo'nīmontonoho.

⁷ Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hweho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso oso tongo wonyo imo'nīwo'nīngkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo ane wopīngo'nohini wohumanīfeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafīkuji sekwo oso yahu *sipsip* wonyo nīhu'no aneso hofīkoe wonyo somne'no fonjokisahumentohoho hopa umo'nantīfeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kīlaisīyoho.

⁸ Oso'no nakwo nohumehwasi Kīlais kako wonyo nīhu'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nīmentiso so'no huno wosyofīsyantanoho. Nakwo huno ose syofīsyīhwasi nakwo yahino wonyo nīhu'no ane nohumehwasi honīngkano wopīngo'nohini uyano. Hungkuno nehopi'nohini wolano.

⁹ Nom'ne iyoswo sekune'no nto mtī'mokumentoheso ole mtī'mokumentohono. A'amu hofīko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'nīngkoho sohwanji sekwo nomajopohi'nīngkutoho. Ose semtī'mokimentohefoho.

¹⁰ Ngko oso hungkuno a'amu Anītuye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwamne'no mtī'mokumentohe'maho. I a'amu hofīko

Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'nìngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nìwo'nìngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amufa yo'mayoso hufo iwo'nìngkohofofoho. Hofiko Anitu songo ne'no humayo sohumo hwotoho fentifi hwasyo anitu oso hwamo u'mawo'nìngkohofofoho. I sekwo oso a'amufa hopi'nonohino huhwo sohwamo uliko'mano likujì'manji sekwo ntì'mne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amufa huhwo sohwamo sekwo uliko'mapitnneso honìngkano aneponoho.

¹¹ I oso'no nje hungkuno semti'mokimentohe hwapìnggo neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anituye a'amufa ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yìhwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'nìngkutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anitu sohwae honìngkano hwasyo somo inìngkawesoso, kako nom'ne a'amufa somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo nìngkuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amufa huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'nìngkutoho. O'o, nìhu'no awonoho. A'amufa ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo manìfitnnehofo.

¹²⁻¹³ A'amufa Anituye a'amufa ne mmo'nyoso hofikoe yahino somne'no nakwo yamofo mulohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anitu kako'nohini yano ulohmmontonoho. U, nakwoe

syoho neso Anituye a'amu neso hofiko nakwo'nji humalohwono, hofikoe yahino somo yamofo ulohofasoso nto'no womihwojantanoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'nningkiso'manji sekwo kakimo ulimno. Kiko nakwo'nji nejokohumahotoho. Ose ulimno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloh. Wayo feeopmno. Ose mti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo oso hungkuno homo somo finngkamno.

6

Nakwo a'amu Kilaismo iningkawo'ningkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu somo hungkuno ikwololofo'ne ango spono ipemotohwaloho.

¹ A'amu hufa'u sohwa'u Anitumne'no simeho unyo sohwa'u siko yoka hnniingkohosisi siko oso yoka hiso ikwololofo'ne sopo motusoso wopingotaho. O'o, a'amu Anitumo simeho muyo'njososo hofiko oso hungkuno somo mihwajiyoso wopingo'maho. Oso'no sekwo wonimango masotaho. Anituye a'amu ne sohwa hofiko nto'no womihwajife.

² Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi hwe moyam'i olo hwaho lopo humalofo sofe hungkunomo ukwolofantanoho. Oso'no huno maseyotaho. I, hwangku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijo'manji u oso hungkuno we'e yoka hnnalokusyo so'no sekwo ole

lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no mīhwajiyoso nakwo hopo'maho. Ose lolalokwofo.

³ I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwangku nakwo ose yaso'manji olohonta olo hwaho loponjo hungkunoso nakwo ikwolofoso hoponoho.

⁴ I oseso sekwo yoka hi'njo hwasi'manji u sekwoe'nohinofoho. Oso hungkuno hiso sekwo nto'no mīhwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofiko Anitumo miningkayo'njo sohwamo sekwo sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho.

⁵ Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no wonimango wasenono. Sekwo Anituye a'amu ne sohwanji'mta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muhwajiy'o'neso mohumuliyo. Awolaho. O'o, a'amu pi'ningo humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'ningkohofo kuyoho.

⁶ Anituye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohnta'ango sohumo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono moyo'njo sohwamo sikoe hungkunoso motu'mayoso nihu'no wonyofoho.

⁷ I sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo yoka hnnalokwofo so'no sekwo Anituye honingkano somta'ni nto piwahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo

seloho'malofo homo somo simeho tohino ne'no peho'neto. Hofiko syohofoho. U, hofiko sekwoe yo'mayoso hufo mapijo'manji sekwo timo'nohini uhwontohumamno. Seningkwa'wehwosafoho.

8 I sekwo ose miyalokuyohofo. O'o, sekwo soku sekwo seningkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofikimo hwayo itihwantifi sekwo hofikoe yo'mayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

9 A'amu yahino wonyo'njoso hofiko Anitu mokosyohumaso ango sopo mu'mapitnnefoho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Sekwo sekwoe simehomnohini hwasyo hungkuno hnniengkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anitu oso hwamo tifi iningkaweso sohwo, a'amu ape mayo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne hwe'nji kifosyoho loho'nivo'nengkisiyo oso hwanji

10 hufo iwo'nengkohofo sohwanji nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nivo'nengkiso sohwanji, a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofifo'nengkohofo sohwanji nom'ne a'amumno sitofo liwo'nengkohofo sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yo'mayoso siki mawo'nengkohofo sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anituye ango kako mokosyohumaso sopo mu'mapitnne hwafoho.

11 I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto

kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo wopingo kuyoho selalofoho. Hwapingooso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaís kako wopingo selohofahoníngki Anituye Towahuno sohwo kako sekwoe simeho mo'mo syoho yalofoho.

Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo Anituye ango'nwoho. Oso'no nakwo nakwoe a'apahomo nto'no womokosyohumunano.

12 A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anitu kako ngkine'no hano mopito-fasiyoso ngko imeso oso hiso'no honingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso ngkimo monifo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo monisikwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo wokenimokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono.

13 A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohinoso nakwoe simehomnefaho. Nakwoe simehoso wosopayo'nefaho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangku Anitu kako a'apaho songo nejapihwoso'no a'amufe simeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fisyafihupmno. Anitu kako hwe'nji ape'nji mtimokumentisoso a'apahoso akngkilike'ne mtimokumentiso'maho. O'o, nihu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anitumo iningkayo'nefaho.

Nakwoe Mpohwo Anitu kako nakumo nefo'mayo'nefoho.

¹⁴ Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohumo ulika'mentisofoho. Hwangku nakwo poyo pe'nasoso kako Jisasimo pi'nimo mta'ni ulika'mentiso hopaso nakumo hwangku nelikafonefoho.

¹⁵ Sekwo huno olo so'no fisyaffhupmno. Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kilaisiyeefoho. Oseso ngko Kilaisiye a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kilaisiye a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'nimontaho. O'o, nihu'no awonoho. Nehopeho.

¹⁶ Hwe fihwo kako oso ape mayo yahino osomo mtihupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso nihu'no anga'no umo'nimontonoho. Oso'no huno maseyotaho. Anitu kako ole nalohoho. Hwe fihwo'nji ape hihn'nji ufohi'nisososo sikoe a'apahoso nihu'no anga'nohinoho. Ose nalohoho.

¹⁷ Hwe fihwo kako nakwoe Hwe Engo Kilaisimo ufohi'noso sohwo siko afa umo'nanjiyoho. Sikoe neso anga'nohinoho.

¹⁸ Akngkilike yahino so'no i'waho nto'no fiyimno. Anituye hwe moyamini ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo iningkawowo'ningkohofoso hofiko oso honingkano wonyo homo somo upesemotowano likuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'ningkuji hiyaso fo humpopmno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilike yahino so'nji a'amufe a'apaho wonyo imokuwo'ningkisofoho. I nom'ne yahino

wonyoso a'amufe a'apahomo oso pa'nyoso
wonyo mmokonehoho.

19 Sekwo olo so'no huno waseyono. Anitu kakoe Towahuno Wopingo sose sekumo sejopahoningki sekwo kako'nji humalofo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe ango kuyoho. I oso'no kiko jiye a'apahoso kiko kakwo'yohwosi momokosyohumuhnno. Oso'no jiye hunomnohini iningkahutoho.

20 O'o, awonoho. Anituye Towahuno kumokosyohumaho. Hwapingo sose Anitu kakoe hwomu anga'nohino sohwae honiyo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wopingo sose Anituye simeho wopingo umokiyo'neso oso'nohini fiyimno.

7

Hwe kakoe ape'ngi nto'no humayo'ne hungkunofoho.

1 Oso hungkuno sekwo ngkine'no mtimokumentohofo so'no ngko sekumo aku wasemtimmokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwosijo humayoso oso wonyo'maho.

2 I oso'no a'amu pi'ningo engo honingkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho lihwosimani e, kako ape womano. U sekwo moyamia'ngi anga'nohino sofasi sekwo hwehwamne'no syafisyikujimani e, hwehwamo uma'nimno.

3-4 Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumunyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwosi jiye ape saho wofosyowaho kilihwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki jiye hwehwo afa saho wofosyowaho kilihwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho.

5 Siko ape noma'nìngkohosisi siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho loho'nìngkohosiloho. I oso'no siko osohi so'no simeho afa inìngkohosisi sikuno Mpohumo jomo ujo'ne somo i'waho we'enepi fehumunyo. Ehumahosisi Mpohumo jomo ulinyo. Oso wopingofoho. Oseso hwangku siko sikoe a'apahoso apa'no nem'no mihumokininyo. U, siko sikoe a'apahoso nem'no komo'no momihu'mokinyo'njo yohosisi humentanìngkohosisi Seten kako sikoe simehomo wonyo wasemokumontonoho.

6-7 Oso hungkuno ngko selalokwe so'no sekwo ngkimo aku ntohonìmentohofofoho. A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohoho sohwa olo so'no hofiko mamti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo ape womano likujì'manji noho mapmno. I oso'no ngko huno ole niyohoho. Hwe moyam'i hopi'nono hofiko ape moma'nyo'njo hwsijohngko hopa humafijoso oso wopingofoho. I, Anìtu kako nom'ne a'amu sohumo ulimontono, Kiko ape maho. A'mu simo ulimontono, Kiko hwehwamo uma'nyo. Ose ulimontonoho. I nom'nehumo

ulimontono, Kiko ape nomahotoho. Kiko hwosijo fosyohumantono. I nom'ne simo ulimontono. U, kiko hwehwamo muma'nyo'njo yawoso fiwentono. Ose ulihwosi kako oso a'amu homo somo kakoe yokumpohn'nyo uyahon-ingkuhwosi oso a'amu hiso Anituye hungkuno homo somo hofiyu uningkohwantifeho.

8 Hwe moyam' mi ape moma'nyo'njo sikunonji moyam' mi hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohofo osofahnnnonjimo ngko ole selalokweno. U sekwo ngko pa'nyo humayoso oso wopingofoho.

9 U, hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo uyoso'manji oso simeho fefoyo huno somo monje meesiyo'manji u, kako ape womano. U, a'mu fisi kako kakoe huno simeho oso'nji huno ole syafisysoso u, ngko hwehwamo uma'nimo lososi oso wopingofoho. Kako uma'nono. U hwe fihwo kako ape woma'mo loso sohwo kako ape momaso'manji u kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. U, a'musi kako hwehwamo uma'nimo lososi kako hwehwamo muma'nyo'njo'manji a'musi kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. Oso'no oso hwe sohwo kako ape womano. A'musi kako hwehwamo uma'nono.

10 U, sekwo hwe moyam' mi ape nto ma'nyosiyoswahnne'no olo honingkano hungkunolo selalokweno. Olo hiloso ngko nje huno mta'ango maselohoyohono. O'o, Anitu ntapmmasofoho. Oso hiso olenoho. A'mu siki kiko jije hwehumo nuliko'mahotoho.

11 U a'mu hisi kako kakoe hwehumo uliko'ma'masosi kako kengo nompo

siki humasosi kako nom'ne huhwamo muma'nonehoho. O'o, kako siki wohumamo loso'manji wopingofoho. Sijo wohumano. I ngko olopo siki humayoso ngkilaho, ose loso'manji kakoe hwehwo simo'mjo nongkumo apa'no uma'nono. Siko simeho afa umo'nanjiyoho. Oso pa'nyoso hwe sohwosi sekwo sekwoe apeso wae yaofikutoho.

12 Olo hungkunolo ngko Pouli'ni nje huno mta'ni syofisyonmanji waselimne'no yohono. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa olo so'no mami'mokumentohofoho. Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo iningkunyo sohwo kakoe ape kako Kilaismi miningkayo'njosi kako nje hwehwo'nji wohumamo loso simo oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ape hisimo wae yaofihwoloho.

13 U, a'mu fisi kako Kilaismi iningkunyo siye hwehwo kako Kilaismi miningkunyo sohwo kako nje ape'nji wohumamo loso sohumo kakoe apesi kakoe hwehumo muliko'manehoho.

14 Oso hiso'no sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako Kilaismi miningkunyo sohwo kako kakoe ape Kilaismi iningkunyosi oso a'mu siye hunomo hwehumo epojisosyohumaho. U, hwe fihwo kako Kilaismi iningkunyo sohwo kakoe ape Anituye hungkunomo miningkunyo siya'u oso hwe sohwoe hunoso kakoe apemo epojisosyohumaho. Anitu kako oso pa'nyo muhwonyo'njo yontentesi u oso hisiya'uye mehomu somo Anitu kako ole ulihwonesohilo. Sekwo nje mehomu ku'maho. Ose ulihwonesohilo. Oso hisiya'u hwehwolaho,

u a'mutaho, anga'nohino kako Anituye hungkunomo tifi ne'no iningkaweso'manji oso hisiya'u sikoe mehomu tipemahosi oso anga'nohino Anitumne'no huno uyalokuso so'no Anitu huno syofisyihwosi mehomu sohumo wopingo uloho'montonoho.

¹⁵ Anitu kako kakoe mehomu simeho pompengo'nji humafitnne'ento joho seliwo'ningkisofoho. Ikujoho mafongki'nifitnnehofo. Oso hiso'no hwe Kilaismo iningkamentiso sohwoe ape kako Anitumo iningkayo so'no ngkilaho lososi kako kakoe hwehumo wokili'ko'ma'mo uloso'manji oso hwe huhwo sohwo kako kakoe apemo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. U, ape Kilaismo iningkahosi si kakoe hwehwo sohwo Anitumne'no ngkilaho. Nje ape Kilaismo iningkawesi si ngko wae weekumo'mo uloso'manji ape hisi kakoe hwehwoe hungkunomo mamti'hupenohoho.

¹⁶ U, Kilaismo iningkuso a'mu ne siki kiko jije hwehwo kako Anitumo miningkayo'njo osohumo kiko kako'nji humahoji ufo'majoso kako Kilaismo iningkaweso sohwo umo'nimontolikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. U, sekwo hwe Kilaismo iningkayo sohwasi sekwoe ape sofa hofiko Anitumo miningkayo'njo sofamo sekwo hofiko'nji humafikuji ufo'mapijoso hofiko Kilaismo iningkamentohofoso umo'nantifetikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. Oso'no komo'no nuliko'mahotoho.

*Yo'mayo ape mayo'ne yahino wopingo Anitu
kako nakumo nejapinyoso ne'no uyano.*

¹⁷ Oso hungkuno selohe so'no syafisyyikuji olo so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Olo hungkuno hiloso ngko Anituye a'amu ango'meemjo humalofo somo uytwo'nningkohefoho. Sekwo Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo nohumentaningkofi Anituu kako sekumo kakine'no iningkayo'ne joho selimentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo se'ma'mentiso so'no huno wosyofisyan. Yo'mayo yahino wopingo hiso Anituu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmmentisofoho.

¹⁸ Yahino kengo kengo so'no selalokweso yoloenso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofiko kakoe a'apaho sihu ukolo'mentohoho sohwo kako hwangku sohonta Kilaismo iningkahwosi hwangku kako oso a'apaho sihu kolo'mentohofoso nomahwosi kako apa'no wamifohi'nimontolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu temtitifo kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sihu makolo'nnyo sohwo kako Anitumo iningkahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sihu wakolo'nimontolaho. O'o, awonoho.

¹⁹ Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sihu kolo'nyo so'nji a'apaho sihu makolo'nyo so'nji oso yahino hiso neso anefoho. Yahino ne'njoso Anituye hungkunomo tifi nto'no iningkayo so'nohino. Osomne'nohini fisyafihupmno.

²⁰⁻²² Nom'ne yahino kengo so'no yoloenso

waselimne'no yohono. Hwe fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyso sohwo hamniyoho motipemaso'njo siki ulohofiyso sohwo kako ose nohumentaningki Anitu oso hwe huhwo sohumo kakimo iningkayo so'ne joho ulahoninki oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo iningkawento kako oso siki syohoso ne'no mijimwalofoho. Nusikwajiyoen. Oso hwe huhwo sohumo a'amu hofiko hofikoe syoho somne'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe honingkano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, honingkano wonyo somta'ni Kilaikis kako kakimo isihutofokuma'masofoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiy'o'njo o'o kakoe syoho'nohini iwo'nningkiso sohwo kako Anitumo iningkohwasi kako Kilaikisye syoho ulohofiyohwo umo'nimontonoho. Oseso kiko a'amufe syoho siki syoho ulohofiyontaningkuji Anitu kako kakine'no joho kilimaso'manji oso syoho homo somne'no kiko simeho tohino kumniningkuhwoloho. O'o, kiko oso syoho hiso ne'no fiyo. I tifi no'mo kiko oso syoho siki yontaningkiji oso syoho homo somo uliko'mayo'ne honingkano nto imofapihwoso'no kiko oso honingkano homo somo finingkayo.

23 Anitu kako nakumo honingkano wonyo somta'ni mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofinwoho. Nom'ne a'amufe hunoso jiye hunomo

nomokokilo'mokokisyohumafikutoho.

²⁴ Nje a'amu soku yo'mayo yahino wopingo kengo kengo a'amu yontaningkofi Anitu kako a'amu homo somo kakimo iningkayo so'no joho ulahoninkki oso a'amu hiso hofikoe yahino kengo kengo somo musikwojifitnnehofo. O'o, oso yahino wopingo kengo kengo hiso Anitu'nji ne'no fiyimno.

Hwe moyam i ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofoho.

²⁵ Sekwo hwe moyam i ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno ntonhonimalofofoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa mamti'mokumentohofofoho. I oso'no Anitu kako ngkimo wopingo ntonhofonto kako huno wopingoso ntopantokunjo so'no nje huno mta'ni waselimne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyo honingkano somo mipesemotawenohoho.

²⁶ Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo Anituye a'amu ne hn'nimo yo'mayo tango ne'malofoho. Oso'no hwe moyam i ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'ningkohoho hopaso ne'no fosyohumantikuno. Oso yahinoso wopingofoho.

²⁷ Ihwoni. Kiko ape hi'njo hwosifmanji oso ape homo somo kiko nusikwajohotoho. I, kiko ape ane sohwosi ape mayoso'no huno nosyafisyohtoho.

²⁸ I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womano. Oso

yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'nimo lososi ou, kako uma'nono. Oso honingkano hiso wonyo'maho. O'o, wopingofoho. I oso'no hwe moya'misiyoswa hofiko olo hwaho loponjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wopingo'maho. O'o, oso humalofo hopa humayoso wopingofoho.

29 U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. Anituye syoho iyo so'ne s̄ikunoso pi'ningo'maho. Oseso hwe ape ane sohwo kako Anituye syohoso yokumpohn'nyo iwo'n̄ngkiso oso pa'nyoso hwe ape'njo sohwo kako uyono.

30 A'amu s̄imeho tango'njo humantifi humotaho lalokwofoso hofiko oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu hofiko s̄imeho wopingo'nji hofiko s̄imonyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo s̄imeho wopingo umokoso oso'no huno apa'no syafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu kakoe ho'yango angomne'no ho'yango mpe iwo'n̄ngkiso sohwo kako oso ho'yango hiso'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono.

31 A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwapingooso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'n̄montonoho.

32 Ngko ole'no nimo'nìngkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'nìngo engo syafìsyìkutoho. Hwe ape ane sohwo kako Anìtuye syoho somne'nohini huno syafìsyìwo'nìngkisofoho. Kako Anìtu kakoe sìmeho wopìngo umokiyo oso'ne'no huno syafìsyìwo'nìngkiso hwaho.

33 Hwe ape'njo sohwo kako yo'mayo hofìko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'nìngo engo syafìsyìwo'nìngkiso hwaho. Yo'mayo kakoe apefe sìmeho wopìngo umokiyo'ne oso'ne'nohini syafìsyìwo'nìngkiso hwaho.

34 Oseso oso hwe huhwo sohwo kakoe hunoso hufa'u'njo hwaho. Anga'nohinoso Anìtunefoho. Nom'neso kakoe ape mehomí oso mokosyohumayo'nefoho. Ü, moyá'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofìko huno ole wosyofìsyantìfeho. Ngko Anìtuye sìmeho wopìngo umokumo lì'mo nje huno so'nji nje a'apaho so'nji honìngkano wopìngo'nohini uyìmo. Ose wolantìfeho. Oseso ape hwehwanjo sofa hofìko nakwoe hwehwafe sìmeho wopìngo umokano lìkuji hofìko yo'mayo ango mehomí oso nto'no wemokosyohumantìfeho.

35 Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, sekwo Anìtuye syoho hofiyò iyoso'no selalokweno. Sekwo Anìtuye syohoso yokumpohn'nyo yontanìngkiji yo'mayo jìje syoho homo somo wopìjwakumo'mo lìhwosi

ihwoso'no kiko oso homo somo wae yaofohoji
kiko Anituye syoho somne'no jiye simano
motekulofo.

³⁶ Hwe fihwo kako kako'ne ape nto
ufohoto'nnyo sohwo kako Anitumne'no syoho
yokumpohn'nyo yalokunjo so'no ape mayo'ne
sikuno kengo no'mo ho'nahinyo so'no kako
kakoe apemne'no simeho fefoyo uyihwoso'no
kako oso ape masoso oso honingkanoso
wonyo'maho.

³⁷ I oso'no hwe fihwo kako kakoe
yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto
yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke
ulohofo'ne sohwo awonoho. I oso'no
kako kakoe simehoso fefoyo u'maso osomo
monje yasyihwosi i oso ape kakine'no
ufohoto'malofosine'no kako ole loso kako
ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anitu
kako kakimo uhwononteso hwe wopingo hweho
ulimontonoho.

³⁸ Osese hwe fihwo kako kakoe ape
ufohoto'nnyo simo masoso oso wopingofoho.
I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe
fihwo kako Anituye syoho somne'no huno
syafisyihwosi kako kako'ne ape ufohoto'nnyo
simo momaso'njo yososo oso wopingoso
yakolo'nnyofoho.

³⁹ U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo
songo humunyo siya'u siko nihu'nahone
nto makotiku'nnyo ya'uyoho. I oso
a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako
nohumahwosi huno ole syafisyoso, U, ngko
hwehwamne'no nimolningkohoho. Oso

syafisiyoso wopingofoho. I oso'no huno ose syafisyihwosi kako hwe Anitumne'no huno syafisyonto iningkawo'ningkiso oso humnophini uma'nono.

⁴⁰I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo muma'nyo'njo yososi kakoe simeho wopingoso yakolo'nnyo umo'nimontonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokwofo. I oso'no ngko huno moi'wonoho. Anitu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji simeho afa inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

8

Hwasyo anitune'no tongo fonjok-isasyiwo'ningkohoho oso'ne hungkunofoho.

¹A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anitune'no yahu fonjokisasyiwo'ningkohoho so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohonimalofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntimalofo. Olo yahu loso nakwo Anituye a'amu ne hn'awi wonantantaho. Manyo'nyo uyantantaho. Ose ntimalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisyihwoloho. Nje hunoso nto'nohinofoho. A'amu huno kengo'njoso hofikoe hunoso nto'nohinimaho. A'amu kako huno ose syafisyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofoho. O'o, kiko huno olo'no fisysafisyo. A'amu olo hilo so'no huno kengo

kengo'njo so'nji nakwo simeho uyano. Oso yahino wopingo huhwo sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho.

² A'amu fihwa hofiko huno ole syafihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwafe hunoso nto'no mosyafisiyofoho. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo.

³ U, a'amu fihwo kako Anitumo simeho uyivo'ninkiso oso hune'no Anitu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwosoho ulalofoho.

⁴⁻⁶ Oseso oso yahu anitu hwasyo sohune'no fonjokisasyiwo'ninkohoho so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anitu ne sohumo miningkayo'njo sohwa hofiko ole liwo'ninkohoho, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anituyoho. Ose lontifi oso hwamne'no hofiko iningkawentifi hwomtame ulohofiwoninkohofofoho. I nakwo hn'niye Mpohwo Anitu kako anga'nohinohwu humaho. Kako yo'mayoso hwapingo hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anitu kako'nji humane so'no nakumo namti'mokumentisofoho. Jisas Kilais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mtimokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anitu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anitu pi'ningo mohumuyoho. O'o, nakwoe Anitu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

⁷ Oseso a'amu fehohnjo hofiko hohonta

hwasyo anitumo iningkamotofoso hofiko olohonta nakwoe Anitu ne sohumo kahopi iningkowalokwofo. Oso'no hofiko hwasyo anitu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofiko ole syofisyalokwofo, a'amu hofiko oso yahu hwasyo anitumne'no fonjokisasyiwo'nningkohofoso hofiko nifijoso u hofiko oso hwasyo anitu sohwoe yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole lalokwofo. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yahu fonjokisasyiwo'nningkohofoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono.

8 Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wopingofoho. Ose monalonefoho.

9 I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fisyaft'hupmno. Anituye a'amu ne fehohnjoso hofiko Anitumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Hwasyo anitumne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofisyalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofisyalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wopingofoho. Honingkano wonyo anefoho. Ose syafisyikuji oso yahu hiso sekwo nonontaningkuji oso a'amu simeho we'e unyoso hofiko nosehoningkuji ole wolantifeho, U, hofiko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko likuji yahu

nifijo'manji u hofiko hofikoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofeentifeho. Ose ikujo'no Anitu kako wonyofoho ulimontonoho.

10 Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohino'nji'nwoho liwo'nningkohoho soku sekwo oso hwasyo anituye ango somo nosyukuji yahu ningkahoni'ngkuji a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyoso huno kengo kengo syafihu'nyo sohwo kako nosehon'ngkuhwosi kako oso yahu hwasyo anitu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji yahu hiso wonantifeho.

11 Ihwoni, seningkwa'wehwo huhwo sohwo oso hwe sohumne'no Kila'sais kako asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso hwe huhwo sohumo sekwoe huno wopingo so'nji sekwo kakimo wonyo umokantifeho.

12 Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyo sohumo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kila'sais huhumo wonyo ulohofantifeho.

13 Oseso ngko yahu fehohnjoso noni'moho. Hwapingo'ngoso ngko oso yahu hiso nimeso nje ningkwahwoe honingkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no manimnephono.

9

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho so'ne hamniyoho momaso so'no simonyo imenti-sofoho.

¹ Ngko Anítuye hungkuno líku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjosó montapmmentohofofoho. O'o, Anítu kako ntapmmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokonisyohumanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofíko nakwoe Hwe Engo Jisas Kílaisímo uhwonímentohofoso ngko huhwo'ni uhwonímentohefoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahoníngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohofo so'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nímentisofoho.

² I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno líku'mofo (*apousel*) syoho loso Anítu kako Pouli'mo muyímmenisofoho. Ose ko lontífi sekwo soku sekwo Anítuye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontífi iníngkamentohofo so'no sekwo huno wopíingo neso ole típema'mentohofi, Pouli kako Anítuye syoho nehopi yalofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho, Pouli kako Anítuye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

³ A'amu fehohnjoso hofíko nje syoho somne'no yoka ntíwo'níngkohoho so'no ngko olo hungkuno homo losomoaku ulíwo'níngkohono.

⁴ Nekwo Mponopasí'ngji Anítuye hungkuno a'amu somo ulíhwaso'no hofíko nekumo woso-payo ejapífijo'manji e'wa, oso yahinoso wony-otaho.

⁵ Pita'nji nom'ne hwe Anítuye hungkuno líku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwanji Jisasíye koníngkwa'wehwo sohwanji hofíko moyá'mi

Anitumo iningkawowo'ningkohoho osofamo ape ma'mentohofofoho. Hofiko Anituye hungkuno a'amumo liku'mofoso a'musyanji emoyontifi liku'mofalokwofo somo sekwo wosopayo yo'mayoso uyalokwofo. I oseso nekwo Mponopasi'nji nekwo ose yasoso oso wonyotaho.

⁶ I nekwo Mponopasi'nji hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso notipementai nekwo wopayo yo'mayo oso mpe iwo'ningkuhwuyo. I nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno selahon'ningkofi sekwo wopayo uyitwo'ningkohoho kuyoho. Nekwo wosopayo'ne yo'mayo so'no jomo selonontentasi Anitu kako yahino nto'nohini'maho elihwonesohilo.

⁷ Olo so'no huno waseyono. Hwe engo sohwafe a'amu itokus'o'no sohwa hofiko siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, awonoho. Hofiko hamniyoho nomantifi wosopayo mpe iwo'ningkohoho. A'amu wopasyoho iwo'ningkiso osohwo kako siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, kako wopayo nomahwosi wanimontonoho. A'amu yahu mokosyohumayo sohwo siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wanimontonoho.

⁸ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no nakwo a'amu olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi nakwo huno nayohoho. Oso hungkuno nehopeho lalokuhwono. I nakwo'nohino'maho. O'o, Anituye hungkuno hi hi'njofoho.

⁹ Mouses kako hohonta olo hilo so'no ole mtif'mokumento, Sekwo yahu *mpulimokau* sohwo hofiko wosopayo *hwit* paho wae yafo'ne hwotoho feehon'ingkuji sekwo

hofikoe mango somo noplumofikutoho. Ose mtimokumentisofoho. Oso yahu *mpulimokau* huhwo sohwo kako kakoe syoho somne'no mijoho uyahoniingkuhwosi wosopayo *hwit* fehohnjoso wanimontonoho. Anitu kako oso yahu *mpulimokau* osomnohini syafisyonato nalimentisotaho.

10 O'o, nakwo a'amu hi'nnontnne'no syafisyonato nalimentisofoho. Anitu kako olo yahino loso'no umo'nningkohoho. A'amu kako wopasyoho osomne'no hwaho ikutofwo'nningkiso sohwo'nji a'amu wosopayo toyo yahoniingki hu'memawo'nningkiso sohwo'nji siko wosopayo fehohnjoso nomahnne'enji syafisyonji syoho iwo'nningkisiyofoho.

11 Oso pa'nyoso nekwo Anituye Towahunoso sekwoe simeho mo'mo uyo hulimentihwoyofoho. Oso syoho imentihwoyo homo somne'no sekwo yo'mayo a'apahomne'no ejapifijo'manji oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso nto'nohinofoho.

12 Nekwo sekumo noseliko'mahoniingkuhwori nom'ne a'amu sohwa hofiko sekumo Anituye hungkuno losetihwahoniingkofi sekwo hofikimo wosopayo yo'mayoso uyimentohofofoho. Ose uyimentohofo so'no sekwo hofikimo yahino nto'nohinoso uloho'mentohofofoho. Simo'mo Anituye hungkunoso sekwoe ango sopo m'mofape sohonta nekwo Anituye hungkuno losetihwamentihwayofoho. Oso'no nekwo sekumta'ni yo'mayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yo'mayoso womantayo ko imentihwayoso oso hiso nekwo momasofoho.

Hwap̄ingoso nekwo ole syaf̄hu'ment̄hwoi, a'amu nekumne'no huno ole syaf̄hupitnnehofo, Siko wosopayo'nji mijo'nji engo womaho nolonji An̄tuye hungkuno lonet̄hwalokusiy. Ose syaf̄hupitnnehofo. Nekwo K̄lais kakoe hungkunoso mop̄jwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyoho'nji hof̄koe yo'mayo wosopayo mayo so'no yo'mayo tango kengo kengo nekumo e'ma'mentisofoho.

¹³ Sekwo olo hilo so'no huno maseyotaho. A'amu hof̄ko An̄tuye ango engo somne'no wopayo An̄tumne'no ho'nasyiwo'n̄ngkohofoso a'amu oso ango homo somjo syoho'njo sohwa hof̄ko nomant̄fi niwo'n̄ngkohofofoho. Oso ijempoho An̄tumne'no yahu fonjok-isasyiwo'n̄ngkohofo sponjo a'amu syoho'njo sohwa hof̄ko yahu fehohnjoso nomant̄fi noniwo'n̄ngkohofofoho.

¹⁴ Oso yahino hiso'no An̄tu kako nakumo olo hon̄ngkano hungkuno loso nejapmmentono. A'amu An̄tuye hungkuno lonet̄hwawo'n̄ngkohofo sohwa hof̄ko oso hungkuno hiso lonet̄hwahon̄ngkuji nakwo a'amu hn'nwi nupa'n̄ngkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe a'apahomne'no ufo'mayoso wosopayo uyantanoho. An̄tu oso hon̄ngkano hungkunoso nejapmmentisofoho.

¹⁵ Ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko sekumta'ni wosopayo'no jomo selont̄'mtentesi oso yahinoso wop̄ingo'nesohilo. I oso'no ngko sekwo'nji nohumanji yo'mayoso momaso'njo hwo'nyoho. I olohonta ngko yo'mayoso ma'mne'enji momt̄'mokalokuyohono. O'o,

ngko moma'mnehono. Olo nje yahino loso'no nje simeho wopingo numo'nimaho. Oso nje simeho wopingoso a'amu fihwo kako wae ntohofonoho. Ngko olo syoho loso ne'no i'mo mijoho'no pe'nime'manji e'wano. Nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho.

¹⁶ Ngko Anituye hungkuno losetihwalokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namo'nimontaho. O'o, oso nihu'no awonoho. Anitu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmentiso loso ngko molosetihwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monnoho.

¹⁷ Hungkuno selalokwe hwapingoso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uyimo lonti'mtentesi u ngko sekumo ole seli'mnesohilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho.yangoso ntapmno. Ose seli'mnesohilo. O'o, olo syoho loso Anitu kako ngkimo nonihwosopento ntapmmentiso so'no ngko nom'ne honingkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko Anitu kakoe syoho'nohini ulohofiwonningkohe hwo'nyoho.

¹⁸ I oso'no ngko olo nje syoho losomne'no ngko peho hamniyoho ma'mnehono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo lutihwawo'niningkohe so'no ngko hamniyoho manti'mtentesi oso yahinoso nto'nohini'maho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momaso hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko esetihwalokwe so'no nje simeho wopingo nimoinningkohoho. Oso simeho wopingoso nje hamniyoho pa'nyofoho.

Poul kako hwe moy'a'mi hopi'nonohinofe syoho ulohofiyō hweho.

19 Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyō umo'n̄monj̄t'maho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amu hopi'nonohino sofe syoho ulohofiyō imo'n̄mentoheso hwe moy'a'mi hopi'nonohini hofiko Anitumo simeho uyifitnne'enji imentohefoho.

20 Ngko a'amu Juta somo K̄laisimo iningkafitnne'enji hofikoe yahino somo enjwa'mo humanji K̄laisiye hungkuno lutihwamentohefoho. I ngko K̄laisimo simeho uyalokwe so'no K̄lais kako Jutafe honingkano hungkuno somta'ni ngkimo isihutofonima'mentisofoho. Oso'no ngko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko K̄laisiye hungkunomo iningkafitnne'enji ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko Anituye hungkuno lutihwawo'n̄ingkohefoho.

21 Oso pa'nyoso a'amu temtitifo kengoso hofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji ngko huhwo'ni oso honingkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'n̄ingkiyohono. Ose yontaningko nohonontifi hofiko K̄laisimo iningkafitnne'enji iwo'n̄ingkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko Anituye honingkano hungkuno

so'no iningo maniyofoho. O'o, ngko Kilaishiye honingkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'nìngkohefoho.

22 A'amu fehohnjoso hofiko simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nnioso hofiko huno ole syafisyiwo'nìngkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe honingkano wonyo umo'nìmontonoho. Hofiko oso yahino so'no ntahoningkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafisyonji ngko hofiko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohonìngkuji hofiko Kilaishiye hungkuno wopingo somo nupa'nìngkuji hofiko simeho yokumpohn'nyo uyantifeho. Ngko a'amu ango'meemjo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji hofikoe yahino somo inìngkamentohefoho. A'amu fehohnjoso hofiko ngkimo nonehonìngkuji hofiko Anitumo inìngkafitnne'enji oso yahinoso iwo'nìngkohe hwo'nyoho.

23 A'amu fehohnjoso hofiko Kilaish Jisasiye hungkuno somo tifi inìngkakuji oso homo somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofo'ne'enji olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wopingo ntohofone'nji yalokweno.

*Nakwo Anituye syoho yokumpohn'nyo
yaso'manji nakwo wopingo womantanoho.*

24 A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnanano likuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wopingoso

womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anit'u mta'ni yo'mayo wopingo mayo'ne sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nimno.

²⁵ A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho.yangoso womano likuji hofiko piso'mo'nyo ikutoho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjimi'wekuji mjake'we hnnyo somjo ho.yango mayo'ne syoho engo uyantifeho. I oso syoho engoso hwahoponjo ho.yango'nefoho. Oso hiso moi'wo umo'nimonte'no yohoho. I oso'no nakwo Anituye syoho yalokuhwone hn'awi nakwo ho.yango engolopohamo ne'no wentihwone so'no syoho yalokuhwono. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

²⁶ A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafo sopo komo'no i'mofapiwo'ningkohofofoho. Hano ikitokitofo so'njo'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho iwo'ningkohono. A'amu yihufo wopolofano likuji hofikoe meso siki wofantihm'maho. O'o, hofiko yihufo ne somo nuhwoningkuji wofantifeho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho yalokweso siki miyalokuyohono.

²⁷ O'o, awonoho. Ngko nje hunomnophini miningkowalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje simeho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anit'u kakoe syohoso yihufo nemo uhwonontifi polofoho oso hopa nto'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anit'u kako ngkimo olo hungkuno loso wantimtonoho. Kiko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kiko

yo'mayo yahino wonyo jiye si'meho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kiko ho'yango momatnnohino. Anitu kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

10

Hwahoponjo yahinoso nakumo yamofo nalo-hofihwoso'no nakwo osomo iningkuhwaloho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmmentohoho somne'no sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isilaelife ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofiko Ijip nuliko'mantifi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mouses'i'ngji a'amu Isilael so'nji hofiko osopo nohumentaningkofi himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Si'ki ifehu'mokahumentiso'maho. O'o, honingkano utihwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Osohonta hofiko mijo ayo engo momingo sopo i'mofiwahon'ngkofi Anitu kako hofikimo mijo ayo engo huhwo sohumo mtihupihwojahon'ngki a'amu hopi'nonohino hofiko osopo wako'mentohofofoho.

² A'amu hiso hofiko Mouses nakwoe hwe engo umo'nono lontifi hofiko kako'nji ufohi'nontifi kakimo iningkawentifi hofiko himo homo somo enjwa so'mo humantifi mijo engo somo wako'mentohofofoho.

3-4 Oseso hofiko mijoho uyahonìngki Anìtu kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahonìngki hofiko nìmentohofofoho. Oso hopo sopo mijo sojo mta'ni nìmentohofoso oso mijo hwapingoso Kìlaisìyoho. A'amu hofiko hano loho'nowentanìngkofi Kìlais kako hofikimo hofiyò emokosyohumamojo hweho.

5 I oseso Anìtu kako a'amu hopi'nonohino homo somo wopingo ko ulohofahonìngki hwe moyà'mi pi'nìngó engoso hofiko yahino wonyoso yahonìngkofi Anìtu kako nuhwononto oso hwaho a'amu ane sopo Anìtu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. Umakahonìngki hofikoe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.

6 Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nìmentisoso nakumo honìngkano wopingo netihwayo'ne imo'nìmentisofoho. Hofiko yo'mayo so'no hi umo'nìngkahonìngki wonyo imentohofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono.

7 Oso'no neyakwosa fehohnjo sohwa hofiko hwasyo anìtumo inìngkawentifi hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. Oso hwamne'no Anìtuye hungkunoso ole nalìmento, Hofiko hwasyo anìtu somne'no hwomtame ulohofontifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolìkafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono.

8 I oso'no nakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Isìlael pi'nìngó engoso hofiko oso yahino wonyo hiso yahonìngkofi Anìtu kako

oso s̄kuno anga'nohino somo hof̄kimo poyo imokumentisofoho. Oso a'amu hiso hof̄ko *t̄wenti-t̄ili tausenifoho* (23,000).

⁹ I oso'no nakwo An̄tumo yamofo nulo-hof̄hwaloho. A'amu Is̄laeliso hof̄ko An̄tumo yamofo ulohofont̄ifi hof̄ko k̄ko nto'no mon-emokosyohumawo'n̄ngkiyohino hwosoho ulahon̄ngkofi An̄tu kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uh-wojahon̄ngki a'amu pi'n̄ngo engo somo homaso toho lofopij̄syu'mo'mentohofoho.

¹⁰ I yo'mayo An̄tu iwo'n̄ngkiso so'no yoka hn̄ngkuhwaloho. A'amu Is̄laeliso hof̄ko An̄tumne'no yoka hungkuno ulahon̄ngkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'n̄ngo engo somo fonjahumentisofoho.

¹¹ Oso yo'mayo yahino wonyo imentohofoso a'amu fihwa hof̄ko oso yahino wonyo imentohofo so'no An̄tuye hungkuno mt̄'mokumentohofo sohwa hof̄ko nakumo hon̄ngkano wopingo net̄hwayo'ne iyoswomo mt̄'mokumentohofoho. Nakwo olohonta nohumentan̄ngkuhwoni s̄kuno moi'wo umo'n̄monto yahon̄ngki nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso hon̄ngkano homo somne'no huno wopingo t̄pemalokuhwono.

¹² Oseso a'amu fihwo kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko hon̄ngkano wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako nop̄wasyonoho.

¹³ A'amu hopi'nonohino hn̄n̄mo yo'mayo hon̄ngkano wonyo nont̄mne'no

ipenemotawesoso kengo kengo'maho. O'o, af'a'nohinofoho. Oso'no Anitu wosefo'ma'mo nalimentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olahonta nefo'malofoho. Oseso honingkano wonyo nontimo nemotaweso sohwo kako nakwoe yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo ne'maso sohwo woneyakolo'mo lihwosi ko yososo, Anitu nefo'mayo'ne honingkanoso umo'montonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

*Nakwo Anitumo iningkohwasi towahuno
wonyo so'nji iningkohwaloho.*

¹⁴ Anitu kako a'amu Isilael homo somo wopingo ko ulohofahoninki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohujo ikinjaofikuji i'waho fiyimno.

¹⁵ Sekwo huno'njo kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafihupmno.

¹⁶ Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisasaye honiyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka ulontani nonontani ole syafisyiwo'niningkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso sohumo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikujo lohfontani nontani Kilaisaye a'apahofoho liwo'niningkuhwono. Kilais kakoe a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umnimentiso sohumo ufohi'nalokuhwono.

17 Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moya'mi pi'ningo hn'nwi nakwo kutikujo lohofontani n̄malohwone hn'nwi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

18 Sekwo a'amu Is̄laelife yahino so'no sekwo huno f̄syaf̄hupmno. Hof̄ko An̄tumne'no yahu fonjokisasyontifi hof̄ko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syaf̄syiwo'n̄ngkohof Nakwo An̄tu'nji mafohoto'n̄ngkuhwono.

19 Ngko hungkuno hwap̄ngoso pehofo selalokweno. A'amu hof̄ko hwasyo an̄tu sohune'no yo'mayo ho'nasyiwo'n̄ngkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo an̄tu sohwo kako nehopi lohumaho. Ose loselalokweno.

20 O'o, oso awonoho. Hof̄ko yo'mayo hwasyo an̄tu sohune'no ho'nasyiwo'n̄ngkohof sohwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'n̄ngkohofoso An̄tumne'maho. Oso'no oso a'amu hof̄ko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuji sekwo hof̄ko'nji nomīhu'mokin̄ngkutoho. Sekwo hof̄ko'nji mīhu'mokin̄ffijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'nantifeho.

21 Sekwo nuhu'mokontifi K̄laisiye honiyo'nji a'apaho'nji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nji nomohu'mokukuji nonīngkutoho. O'o, sekwo oso honīngkano hufa'uyo homo somo sīngkakutoho. Sekwo An̄tu'nji wohumano līkuji sekwo towahuno wonyo so'nji nohumaf̄kutoho.

22 Sekwo oso honīngkano hufa'uyo somo ifijo'manji An̄tu kako ngkilaho sel̄hwosi nakumo sīmeho wonyo wonejapmmontonoho.

Hwapięngoso Ngko'nohini Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentiñofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantontaho. N̄hu'no awonoho. Ose selalokweno.

Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye yofeso engolopohamo woho'nomehwano.

23 A'amu fehohnjoso ole l̄wo'n̄ngkohofofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitü kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no honingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno l̄wo'n̄ngkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo mon-efo'manehoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowentaningkuhwasi oso yo'mayo yaso sohumjo yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho.

24 Yo'mayo nakwo uyano l̄hwasoso huno nakune'no syofthu'n̄ngkuhwasi ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyan. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyikuji yo'mayoso fiyimno.

25-26 Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwaho lopo wojsoso Anituyefoho. Anituye hungkunoso ose nalimentiñofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wopięngofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo sopo nta'ni mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohumo olo tongo loso kiko hwasyo anitü hwoso sohune'no fonjokisasyohino mta'angotaho. Ose

ulohon^{ing}kiji mpehotoho. O'o, kⁱko mpe'nohini yohoji hmnyo.

²⁷ U hwe fihwo kako Anⁱtumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lⁱhwosi joho selⁱhwoso'no u sekwo wosⁱhwano lⁱkuji'manji u sekwoe hunofoho. Noho fⁱwani'mno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmni'mno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'nⁱng^o syafisⁱkutoho. O'o, sekwo toho'nohini hmni'mno.

²⁸ I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anⁱtumne'no fonjokisahu-malofo mta'angofoho. Ose selⁱhwosi, Ngko mani'mnehono selⁱhwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somne'no huno syafisⁱkuji nonⁱngkutoho.

²⁹ Hwapⁱngoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso ni'me'manji nje honⁱngkano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ko seisoso oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syofisyalofoho. Olo yahu hiloso ni'meso ngko hwasyo anⁱtumo hopa inⁱngkowalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofisyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso nonⁱngkutoho. I oso'no nom'ne a'amufe huno somta'ango somne'no nakwo honⁱngkano somo hano pitofonesyalokwofoso wopⁱng^o'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalifitnnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalifitnnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulohonanehwono.

³⁰ Ngko Anⁱtumo wosopayo'ne isamoyoka

ul'i'mo noni'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso honingkanoso wonyofoho eso peho'no wantimontolo.

³¹ Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likuj'i'manji sekwo si'mo'mo huno ole fisyafihupmno. Yo'mayo imeso ngko Anituye si'meho wopingo umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafisyyikuji sekwo yo'mayo Anituye yofe ho'nomayo'ne fiyikuno.

³² Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitifo kengo so'nji a'amu Anitumo iningkawowo'nningkohoho so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Sekwo yo'mayo iwo'nningkohoho somo seningkafijo'manji hofikoe honingkano wonyo ifijo so'no sekwo oso homo somo ikutoho.

³³ Ngko huhwo'nkiye yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofikoe si'meho wopingo umo'none'enji ngko yo'mayo wopingoso iwo'nningkohefoho. Yo'mayo ngkimo ni'fo'mayo syoho osomnohini miyalokuyohono. O'o, a'amu pi'ningo engo somo wopingo ulohoho'neso syoho yalokweno. Hwapingoso a'amu hofiko Anitumo iningkafitnne'enji ngko yo'mayoso yalokweno.

11

¹ Sekwo ngkimo nohonimno. Kilaisiye yahinomo iningkowalokwe hopaso sekwo ngkimo tifi nniningkapmno.

*Moya'mi sofa hofiko Anitumne'no
uhu'mokukuji hofiko hofikoe mnokinoso
ufehu'mokohinanitifeho.*

² Sekwo ngkine'no huno syanifisyyiwo'nontifi oso hungkuno nto sejapmmentohe somo sekwo hofijo iningkowalokwofo. Oso'no ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno.

³ I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiye mnokino engoso Anituyoho. U nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwe hopi'nonohino sohwona'niye mnokino engoso Kilaisiyoho. Oso pa'nyoso hwoya'mi sofade mnokino engoso huhwafoho.

⁴ Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo ulihwosi kako Mpohumo jomo uloso sohwo kako kakoe mnokino manji'mofo so'nji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopo humalofo soku sekwo ole liwo'niningkohofi, A'amu mnokino manji'mofo'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho.

⁵ A'mu fisi kako mnokino manji'mofo ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno ulihwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofo ane simo uhwonikingkuji a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'nyiyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofo momanji'mo'nyo iwo'niningkohoho pa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte sofade mijiyoh hm'nliwo'niningkohoho pa'nyo hm'nniyoho.

⁶ U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwapi'fe mopa'nyosimo a'amu nuhwonikingkuji ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe

yokumpohn'nyoso yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyoso hwe sohwafe mijijo hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijijo tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijijo somo hwapi'fe wopa'nono.

⁷ Anitu sohwo kako Hwe Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Os-ohwo kako hwe hwahoponjo sohwona'nimo kako pa'nyo mtif'mokumentisofoho. Oso'no nakwo hwe sohwona'ni nakwoe mnokino somo nopo'ningkuhwalo. I oso'no moya'mi sofa hofiko hwehwamo enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwafe yofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

⁸ Hwapingoso hohonta Anitu kako hwe mtif'mokumentisoso ape mta'ni yafo manto mtif'mokumentiso'maho. O'o, kako hwehumta'ni yafo anga'no manto ape mtif'mokumentisofoho.

⁹ Anitu kako apeso hwehwamo ufo'mayo'ne mtif'mokumentisofoho.

¹⁰ Oseso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo utihwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife.

¹¹ I oso'no nakwo Anitumo simeho uyifwo'nningkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwona'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moya'mi nakwo nem'no majoku'nontani yokumpohn'nyo sosofito'nontani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'nningkuhwono.

12 Sìmo'mo Anítu kako hwe sohwoe yafo nòpemanto ape mtì'mokumentisofoho. I olöhonta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'nìngkohofo so'no Anítu kako hwomu apefe sìmehomo mtì'mokuwo'nìngkohoho. Oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohinoso Anítu kako hwapìngo hwého.

13-15 Nakwoe yahinosa olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijiyo sawemo engoso mahm'nyoso oso wopìngo'maho. I hwoya'mi sofa hofikoe mijiyo sawemo engoso oso wopìngofoho. Hofikoe wokosofoho. Oso mijiyo sawemoso Anítu kako hofikoe mnokinomo ifehu'mokosyohumayo'ne uyìmentisofoho.

16 Oso'no sekwo huno olo so'no fìsyafìhupmno. A'mu fisi kako Mpohwo Anítumo jomo ujo'ne tajo ango somo syuhwosi kakoe mnokinomo hwapìfe mopa'nyo'njo iyoso oso wopìngotaho. O'o, wonyofoho lìwo'nìngkuhwonefoho.

A'amu Kouliniso hofiko Kilaisimne'no syafìsiyo'ne honìyo'nji wosopayo'nji nìmentohoho sohonta hofiko yahino wopìngo somo nto'no minìngkammentohofoho.

17 Jisas nakwoe wonyomne'no pe'nìmentiso so'no syafìsiyo'ne uhù'mìngo so'no honìngkano hungkuno waselìmonne'no yohono. Ngko ole maselìmnehono, Sekwo Anítumne'no nuhu'mokontìfi sekwo Anítu kakine'no hwomtame ulohoko yahinosa wopìngo yalokwofo. Ose maselìmnehono. O'o, sekwo yahino wonyo yalokwofo. Sekwo yahino

wonyo yalokwofo so'no sekwo m̄ihu'mokiyo'njo yontifijontentesi oso wopingo'nesohilo.

¹⁸ Ole upa'n̄malefoho. Sekwo nuhu'mokontifi sekwoe huno kengo kengo so'nji husilo husilofo lohofalokwofo. Simeho afa minyofoho. Ngko oso hungkunoso upa'n̄male so'no ngko huno ole syofisyalokweno. Olo hungkuno loso ne'njofoho syofisyalokweno.

¹⁹ Sekwo husilo husilofo lohofalokwofo so'no a'amu Anituye hungkuno ne somo tifi iningkowalokwofo so'no utihwa'nyopo uhwonantanaho. Oso wopingofoho. I oso'no sekwo simeho afa minyo'njo ikuji Anitumne'no uhu'mokufijoso oso wonyofoho.

²⁰ Jisas kako sekwoe wonyomne'no poyo imo'n̄mentiso so'no huno syafisiyo'ne nuhu'mokontifi wopayo nonontifi sekwo nto'no mohumulofo. O'o, sekwo Kilaismne'no mosyofisyalokuyohofo. Sekwo wopayo siki nalokwofo.

²¹ Ou, sekwo nuhu'mokontifi sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo sekwoe wosopayo nomotoswapontifi sekwo nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'nyo'njo yalokwofo. Fehohnjoso mijo nilohofalokwofo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko wosopayo'no umofonyo iyoso'no mijoho engo uyalofoho.

²² Sekwo oso a'amu hisomo wopayo muyo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo Anituye a'amu homo somo simeho myyaloku liyohofo. Sekwo hofikimo wonimango ifisyimofalokwofo. U, sekwo wosopayo engo wonano likuji sekwo sekwoe angomo humafikuji hmni'mno. Sekwo

Anituye tajo ango somo peho'no motoswapahofo. I oso'no ngko peho hungkuno selimnlehono. U, ngko sekwoe yofe woho'nosema'monntaho. O'o, nihu'no awonoho. Oso hiso'no ngko sekwoe yofeso moho'nosema'monnohono.

*Nakwoe hwe engo Jisas kakoe inomokomoyo
oso hwamo kakoe honiyo'nji a'apaho'nji
uyimentisofoho.*

(Matiyu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

²³ Ngko olo hungkuno Jisas ntapmentiso loso nto selimentohefoho. Oso sikuno homo somo Jutas kako mango sohwafe ahomo Jisasimo ho'nahumentiso sikuno homo somo Jisas kako wopayo nomanto

²⁴ Anitumo isamoyoka ulonto oso wosopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo nuyonto ulmento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. Ngko sekumo sefo'mayo'ne sejopalokweno. Olo ngko sekwo'nji humanji yo'mayo selohfalokwe loso sekwo hwangku huno syanifohupitnne'enji selohfalokweno. Hwangku sekwo olo hopa ne'no ikujo. Ose ulahoningki nimentohofofoho.

²⁵ Oso wopayoso moi'wo nosojwaofahoningkofi Jisas kako oso noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto nuyonto ulmento, Olo ipisayo mijolo nje honiyofoho. Ngko sekwo Anitu'nji makotiku'nyo'ne yahino songo so'no nje honiyo usihuma'monnohono. Hwangku sekwo nje poyo pe'nyo so'no syanifisyikuji sekwo olo pa'nyoso ne'no ikujo. Ose ulmentisofoho.

26 Ihwoni. Oso wopayo'nji mijo'nji nyo'ne yahino K̄lais nejapmmentisoso sekwo ole lutihwalokwofo. Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'n̄imentiso so'no nakumo huno nafohofotofo'nefoho. Nakwo ose yontan̄ingkuhwasi a'amu nom'neso nonahon̄ingkuji hofiko Jisas nakumne'no poyo pe'n̄imentiso so'no huno wot̄pemant̄feho. Sekwo oso yahinoso ne'no mj̄m̄wentan̄ingkuji Jisas kako asomo noponefoho.

A'amu fiso hofiko K̄laisiye a'apaho'nji hon̄yo'nji siki n̄fijoso hofikoe hon̄ingkano wonyofoho.

27 K̄lais oso yahino nejapmmentiso so'no olo so'no huno wonayono. A'amu fihwo kako K̄laisiye s̄meho wopingo mumokiyo'njo yoso sohwo kako K̄laisiye a'apaho'nji hon̄yo'nji siki nososohwo kako K̄laisiye yahino losomo wonyo imokalofoho. Ose yososo'no kakimo tango engo u'malofoho.

28 Oseso a'amu fihwo kako K̄laisiye a'apaho'nji hon̄yo'nji wan̄mo l̄ihwosi s̄mo'mo kako kakoe s̄meho huno osomo nto'no syaf̄hu'n̄ingkuhwosi into'nohini imo'n̄ingkuhwoso'no wanono.

29 Hwap̄ingoso a'amu fihwo kako hwe engo Jisas nakumne'no poyo pe'n̄imentiso so'no huno nto'no muyo'njo sohwo kako K̄laisiye a'apaho'nji hon̄yo'nji siki nososohumo An̄itu kako oso a'amu huhwo sohwoe yahino wonyo somne'no tohino uȳmontonoho.

³⁰ Sekwo oso yahino iwo'nìngkohofo so'no hwe moy'a'mi pi'nìngko hofiko sekwo'nji humalofo fe-hohnjoso yokumpohn'nyo anefoho. Fehohnjo mnokino'njofoho. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nìmentohofofoho.

³¹ U sekwo sekwoe honìngkano somne'no huno nto'no syafihu'nìngkuji nontifijontentesi u oso tohino hiso sekwo momafikutnnesohilo.

³² I oso'no Anìtu kako nakwoe wonyo so'no huno syafisyihwosi kako nakumo tohino ne-jape'manji kako nakwo kakoe mehomí hn'nwiye honìngkano somo nto'no imofonehwojalofoho. Anìtu ose yoso'manji hwangku sohonta a'amú pi'nìngko engoso hofikimo tìkanomo mìhwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

³³ U sekwo nje a'amú soku, sekwo wopayo nìngkuji Kìlaisìye a'apaho'nji honìyo'nji wonano lìkuji sekwo nom'ne a'amú anga'nó anga'nohino osomne'no hontohumafikuji hofiko hopi'nono nto uhu'mokukujo'no osohonta sekwo wopayo'nji mijo'nji hmnomafikuno.

³⁴ U a'amú fihwo kako mijoho uyìhwoso'no kako kakoe ango'mo sìmo'mo wanìmontonoho. Tìfi kako sekwo'nji humahwosi wanìmontonoho. Sekwo Kìlaisìye honìyo'nji a'apaho'nji nìfijo so'no uhu'mokiyo yahino so'no tango mapitnnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohumaleno. Hwangku ngko sekwoe angopo se'mahm'mo wolosetìhwamonnnoho.

12

Anìtuye Towahuno Wopìingo sohwo kako

yo'mayo syoho nakumo nejap̄iwo'n̄ingkiso so'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho An̄ituye Towahuno Wop̄ingo nejap̄iwo'n̄ingkiso so'no sekwo huno nto'no mosyaf̄isiyoso wop̄ingo'maho.

² Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo An̄itu ne sohumo s̄imeho mummentohoho sohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo an̄itu, ne ane, songo ne'no mohumanyo'njo sohwoepono ipesemotas̄imentiso sohumo sekwo t̄ifi in̄ingkamentohofofoho. Kako sekumo aho yokumpohn'nyo kesemokosyohumamofoho.

³ Oso hohosohonta yo'mayo An̄ituye Towahuno sohwo kakoe mehomí hn'n̄imo nejap̄iwo'n̄ingkiso so'no sekwo huno maseimojofoho. I oso'no olahonta sekwo huno nto'no waseyono. A'amu An̄ituye Towahuno Wop̄ingo hi'njo sohwo kakoe An̄itu kakoe Towahuno somta'ni hungkuno mawo'n̄ingkiso sohwo kakoe Jisas̄imne'no s̄ifajo malonehoho. I a'amu kakoe Jisas̄iye Towahuno ane sohwo kakoe Jisas̄imo ole mulonehoho. K̄iko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

⁴ An̄ituye Towahuno Wop̄ingo syoho kengo kengo nejap̄iwo'n̄ingkiso sohwo kakoe Towahuno kenga'nohino hweho.

⁵ Oso syoho kengo kengo iwo'n̄ingkuhwoneso An̄itu kakoe anga'nohino humaso sohune'no iwo'n̄ingkuhwonefoho.

⁶ An̄ituye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no An̄itu kakoe anga'nohino

sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejap̄iwo'n̄ingkiso hweho.

⁷ An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'n̄imo nejap̄iwo'n̄ingkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontan̄ingkuhwasi a'amu hof̄ko nonahonīngkuji hof̄ko An̄ituye yokumpohn'nyo somo wonehonant̄feho.

⁸ An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino nto'no uȳimontonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon̄ingkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wop̄ingo An̄itu mta'angoso ut̄hwamontonoho. An̄ituye Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon̄ingkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo An̄itu mta'angoso a'amu somo ul̄imontonoho.

⁹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne humo kakoe yokumpohn'nyo uyahon̄ingkuhwosi oso hwe huhwo sohumo An̄itu kako yo'mayo yoneso'no huno uysososo hwe huhwo sohwo kako s̄imeho hi'ntnnono uȳhwosi wal̄imontonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'ne humo oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahon̄ingkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wop̄ingo umokumontonoho.

¹⁰ Nom'nihwo kako oso Towahuno

sohwoe yokumpohn'nyoso nomahwosi
 yo'mayo wopingo kengo a'amu hofiko
 miwo'nìngkiyohofoso Anítuye yokumpohn'nyo
 itihwayo'ne uyimontonoho. Nom'nehwo
 kako Anítuye yokumpohn'nyo nomahwosi
 kako hungkuno wopingo Anítuye huno
 mta'ni nomahwosi kako a'amu somo
 wolutihwamontonoho. Nom'nihwo kako
 Anítuye yokumpohn'nyo nomahwosi kako
 yo'mayo hungkuno upa'nìwo'nìngkiso so'no
 yo'mayo imo'nìwo'nìngkiso so'no kako ole
 walimontonoho. Ooso Anítuye Towahuno
 mta'angofoho. Ooso towahuno wonyo
 somta'angofoho. Ose walimontonoho.
 Nom'nihwo kako Anítuye yokumpohn'nyo
 nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe
 hungkuno kako huno muyososo walimontonoho.
 Nom'nihwo kako Anítuye yokumpohn'nyo
 nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso
 nupa'nìngkuhwosi oso hungkuno hiso kako
 huno ko muyahonìngkuhwosi kako neso
 walimontonoho.

¹¹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo
 kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso
 nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nìmo
 nejapìwo'nìngkisofoho. Kako kakoe huno
 mta'nnohini nejapìwo'nìngkisofoho.

*Nakwo Anítuye a'amu hopi'nonohino hn'nwi
 nakwo Kilaisiye a'apaho'nwaho.*

¹² Oso yokumpohn'nyo kengo kengo
 Anítuye Towahuno nejapìwo'nìngkiso so'no
 nakwo nakwoe a'apahomne'no pahnnìmo
 hungkunoso huno waseyono. A'amufe

a'apahoso ne anga'nohino wo'nnyofoho. A'apaho kenga'nohino ko hiso s̄imano s̄ife s̄imeho yo'mayo hiso An̄tu kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo K̄lais̄imo in̄ngkawowo'n̄ngkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono.

¹³ Ihwoni. A'amu Juta hn'nnonji a'amu temtitofo kengo hn'nnonji a'amu syoho ulohofiyso so'nji a'amu sikinjo s̄ikunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi An̄tu kakoe Towahuno Wop̄ingo sohwo nonemanto kako nakumo a'apaho anga'nohini nemokalofoho. Oso An̄tuye Towahuno Wop̄ingo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohino hn'n̄mo nehumanto kako mijol̄imo hopa imo'n̄ngkahon̄ngki nakwo mijō homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohino'nj̄i'nwoho.

¹⁴ Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo s̄ife'nohini'maho. O'o, nakwo t̄imo s̄imano s̄ife aho yo'mayo hn'nj̄i'nwoho.

¹⁵ Nakwoe s̄ife sohwo ole wal̄imontolaho. Yo'mayo syoho aho sohwo iwo'n̄ngkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso ul̄ko'ma'mo. Ose ul̄hwosi a'apaho hiso ul̄ko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. S̄ife sohwo a'apaho loso fehohnjo hweho.

¹⁶ Nakwoe haloho sohwo ole wal̄imontolaho. Ngko t̄imo hwon̄i'maho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjo'maho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hweho.

¹⁷ I nakwoe a'apaho t̄imo'nohini'manji nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono.

I nakwoe a'apaho haholo'nohino'manji nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo.

¹⁸ Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, Anitu kako nakwoe a'apaho so'no sife aho timo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mt'i'mokumentisofoho.

¹⁹ Nakwoe a'apahoso timo'nohini'manji i a'apaho'maho. O'o, timofoho. Ose'manji a'apaho neso mt'i'mto.

²⁰ O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pi'ningofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaismo iningkawowo'nangkuhwone hn'awi nakwo Anitumne'no syoho kengo kengo iwo'nangkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'nji'nwoho.

²¹ U timo sohwo kako aho sohumo ole mulonehoho. U, kiko mohumayo'manji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohini wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohumo ole mulonehoho, U, kiko mohumayo'manji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohini wohumamonnoho.

²² O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syafisyiwo'nangkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syofisyihwasi nakwo oso yo'mayoso ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohi'maho.

²³ I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafisyiwo'nangkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame nikuyoho wokoso

oso yo'mayoso ufotofìwo'nìngkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofìko tìmo nahonìfijoso wonìmango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono.

²⁴ I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wopingofoho. Utìhwa'nyopo weho. Anìtu kako nakwoe a'apaho mtì'mokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'mìngohwoni'maho ose loso sohumo Anìtu kako syoho engo uyìmontonoho.

²⁵ Hwapìngoso nakwoe a'apahoso mtìhupo mtìhupe loho'nìngkuhwoloho. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no woloho'nìngkuhwano.

²⁶ I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnoso so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufehu'mokahumontonoho. A'amu fihwo kako jiye a'apaho fehohnjo so'no wopingo hwosoho kilìhwoso'no jiye a'apaho hopi'nono sìmonyo uyìmontonoho.

²⁷ Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hiso'no sekwo huno fìsyafìhupmno. Sekwo Kìlaisìye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kìlaisìye a'apaho fehohnjo kuyoho.

²⁸ Oso a'apahomjo hungkuno yolooso olenoho. Anìtu kako a'amu kakine'no sìmeho uyìwo'nìngkohofo somo syoho kengo kengo kengo uyìwo'nìngkisofoho. Sìmo'mjo syohoso a'amu Anìtuye hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syoho'njofoho. Osopo a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki nom'ne a'amu somo ulìwo'nìngkisofoho. Osopo a'amu

Anítuye hungkuno lutíhwawo'níngkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofíko yo'mayo wopíngó a'amu hofíko miwo'níngkiyohofoso itíhwawo'íngkohofofoho. Osofeponjoso hofíko a'amu mnokino'njo somo wopíngó umokuwo'níngkohofofoho. Nom'neso a'amu simeho tango'njo somo ufo'mawo'níngkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo kengo'njofe hungkuno hofíko huno muyo'njoso líwo'níngkohofofoho.

²⁹ Sekwo huno pipi seyohoho. Anítu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nímo kakoe hungkunoso líku'mofo syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nímo Anítu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahoníngki ujo'ne syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nímo Anítu kakoe hungkuno a'amu somo lutíhwayo syohoso nejapmmentisotaho. Anítu kako a'amu hopi'nonohino hn'nímo yo'mayo wopíngó a'amu miwo'níngkiyohofoso itíhwawayo'ne syoho nejapmmentisotaho.

³⁰ U Anítu a'amu hopi'nonohino hn'nímo a'amu mnokino'njo somo wopíngó umokiyo'ne syohoso nejapmmentisotaho. U, Anítu kako a'amu hopi'nonohino hn'nímo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmentisotaho. I Anítu kako a'amu hopi'nonohino hn'nímo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. Anítu kako a'amu anga'no anga'no'no hn'nímo kakoe syohoso anga'no anga'no

nejap̄wo'n̄ngkisofoho.

³¹ I oso'no sekwo oso syoho An̄tuye Towahuno nejap̄wo'n̄ngkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jaf̄kuji fit̄pemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemaf̄kujo'no ngko oso syoho iyo so'ne hon̄ngkano wonyoangkafoso woset̄hwamne'no yohono.

13

A'amu nom'ne so'nji simeho unyo yahino neso olenoho.

¹ Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohwafe hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muȳwo'n̄ngkiyohē'manji oso ngko hof̄kimo yo'mayo hungkuno ul̄wo'n̄ngkoheso sakinjofoho. Ahwomo yokino fonjahon̄ngkofi yoka ho'n̄wo'n̄ngkiso pa'nyo hwo'nyoho.

² An̄tuye Towahuno sohwo kako hungkuno An̄tuye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahon̄ngki An̄tuye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso huno ko niyahon̄ngki yo'mayo hwa-hoponjo huno hopi'nonohino hiyaso wo'mojo so'no huno ko niyahon̄ngki ngko nom'ne a'amu somo simeho muȳwo'n̄ngkiyohē'manji u ngko yo'm̄ngohwon̄'maho. Ngko An̄tumo simeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohe sohwo'ni ngko oso hwof̄ki'nyo nongkumo ole ul̄me, Kiko kengo nompo filohofayo ul̄meso oso hwof̄ki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo simeho muȳwo'n̄ngkiyohē

hwo'ni'manji Anitu nonohonìngkuhwosi jiye
syohoso ne ane hwosoho wantimontonoho.

³ I ngko nje ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'nìngkohofo somo ko uyonji ngko nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahonìngkuji ngko wopingofoho ko ulimeso u ngko nom'ne a'amu somo simeho muyìwo'nìngkiyohe'ne'manji Anitu kako ngkine'no huno wopingo syanifisyonehoho.

⁴ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uyìwo'nìngkiso sohwo kako olo yahino lomo unìngkamontonoho. A'amu fihwo kakimo wonyo ulohofoso so'no kakoe simehoso tohino komo'no mumnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohumo wopingo uloho'montonoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'oji yofe wopingo so'oji hi ko umo'nìngkahoniìngki kako oso a'amu huhwo sohumne'no simeho tohino mumnonehoho. Kako yo'mayo wopingo iwo'nìngkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho.

⁵ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uyìwo'nìngkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hweho. Huno kakine'nohini mosyafìhu'niyonto kakoe simeho wopingo imokinyo'ne huno mosyafisysìwo'nìngkiyohehoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo simeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso

hofiko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somoaku ulohofo so'no kako huno mosyafisyyonehoho.

⁶ Kako yahino wonyo somo uh-wononte so'no kakoe simehoso wopingo mumo'n'wo'n'ngkiyohoho. O'o, awonoho. Kako Anituye yahino wopingo osomnohini uhwononto kakoe simehoso wopingo umo'n'wo'n'ngkisofoho.

⁷ Kiko nom'ne a'amu sohwamo simeho nehopi uy'wo'n'ngkino'manji u hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko oso tango hiso nomahoji simeho pompengo'nji wohumamonnoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'n'ngkohoji kiko oso a'amu somo simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wopingo wosyafihu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofiko piwahupijo'manji kiko nusikwajiyoen. O'o, kiko hofikimo nuli'kafohoji honingkano wopingo tipemayo'ne kiko ufo'ma'monnoho. Hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko hiyaso mohumuhnnohino. O'o, kiko yokumpohn'nyo ito'n'ngkohoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

⁸ Anitu kako a'amu somo hungkuno uyahon'ngki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mupa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Yo'mayo huno hiyaso'mo tipemayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho.

I oso'no anga'nohino ne'no nowentihwoneso olenoho, simeho uyo yahinofoho.

⁹ I olohonta Anituye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahoningki nakwo hungkuno Anituye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno monayo'nji'nwoho. O'o huno fehohnjoso weho.

¹⁰ Hwangku sohonta Jisas Kila's yo'mayo huno hwapingo'njo sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tifoso nohumpenefoho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontjwasyososo osohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no eholhosonasyonefoho.

¹¹ Hohonta ngko mehomini we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefoho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomini we'efe yahino oso imoteso nihu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'mentohefoho.

¹² Oso pa'nyoso olahonta nakwo Anituye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo nehoholofalofoho. I hwangku sohonta eholhosonasyihwoso'no Anitu ne sohumo uhwoniningkuhwosi kakoe yahino ne so'no huno nto'no wonayimtonoho. Olahonta ngko Anitu kakine'no huno we'enehwo niyohoho. Olahonta Anitu kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefoho.

¹³ Yahino hufa'u sihune ne'no nowentihwoneso olenoho. Nakwo Anitu kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tifi iningkayo. Oso'nji yo'mayo Anitu kako

yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo. Oso hufa'u sihuneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. I oso homo somjo yakolo'nnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo simeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

14

A'amu somo Anituye Towahuno Wopingo hungkuno uyahonìngki a'amumo ujo'ne syoho'ne hungkunofoho.

¹ Oseso sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyo yahino somo womano likuji yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. Sekwo nom'ne a'amu somo simeho muyìkuji sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anituye Towahuno Wopingo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafìsyìkuji oso hiso'ne Mpohumo jomo ulimno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. Anitù kakoe huno wopingo kijapososo kiko nom'nihumo filutihwaho. Oso syoho hiso'no sekwo womano likuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno.

²⁻³ Hwapìngoso a'amu fihwo kako hungkuno Anituye huno mta'ango a'amumo ulahonìngki a'amu huhwo sohwa hofikoe hungkuno neso upa'nontifi oso hungkunoso a'amu hofikoe simeho hi'ntnnnonohino Anitumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino wopingo somo inìngkayo'ne hofikimo huno ufohofotofalofoho. I oso'nji a'amu simeho tango'njo somo wopingo

umokalofoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anítuye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwo'níngkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anítumnohini ulalofoho. Hwapíngoso a'amu sohwa hofíko olo hungkuno Anítuye Towahuno mta'ango so'no huno muyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anítuye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohumo uyalofoho.

⁴ A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno muyo'njo lalokunjo sohwo kako kakoe simehomnophini yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anítu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njoso ulalokunjo sohwo kako Anítuye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Oso'no sekwo Anítuye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno muyoso'no hi semo'níngkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anítuye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono.

⁵ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anítuye Towahuno somta'ni mayoso oso wopíngofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnyoso sekwo mayo so'no nímo'níngkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anítuye Towahuno mta'ni Anítuye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nímo'níngkohoho. A'amu kako Anítuye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwosi nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anítuye hungkuno uyíwo'níngkohoho somne'no miwolo'moku loso'manji kako

oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musosofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anituye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu hopi'nonohinoso hofiko upa'nifijo'manji oso a'amu huhwo sohwae yahinoso honjenoho.

⁶ Oseso, nje a'amu soku, ngko sekumo se'mahm'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anituye Towahuno mta'angoso seli'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. O'o, awonoho. I ngko sekwoe hungkuno so'nji yo'mayo hungkuno Anitu ntihwasoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anituye huno mta'angoso u Anituye hungkuno losetihwayoso ose selime'no sekwo hofijo upo'nantifeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

Nakwo Anituye hungkuno a'amumo ujoso nakwoe hungkuno neso wolano.

⁷ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontaningkuhwosi a'amu hofiko nupa'nningkuji ole wolantifeho. U oso tompuyoso yolocho neso pehofo lalofoho wolantifeho.

⁸ Hohonta a'amu fihwa hofiko ikujoho fongki'nyo'ne yihufo towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo so'no huno pipi uyimontolo. Awonoho.

⁹ Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo

iwo'nìngkohofoso ulìfijoso oso sekwoe hungkunoso sakinjofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwapìngoso hofìko pipi wotìpemantìfito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho.

¹⁰ U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nnyoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho.

¹¹ I oso'no nakwo Anìtumne'no uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no hwapìngo so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako wantìmontono, Oso a'amuso kengofoho. Ose ntìhwoso'no ngko huhwo'ni ulìmonno, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofo'mo'nahnnehwoyo.

¹² Oseso, sekwo hoku sekwo Anìtuye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano lìkuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji mapmno. I oso'no sekwo Anìtuye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anìtuye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofo'ne mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'nìngkuji Anìtuye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nnyofoho.

¹³ Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anìtuye Towahuno mta'ni lìwo'nìngkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono.

¹⁴ Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anìtuye Towahuno mta'ango so'nji Anìtumo

jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyantonfiyoho. Nje hunoso siki weho.

¹⁵ Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo nejapososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji nejapososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho.

¹⁶ U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamoyoka ulasoso u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'nìngkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'nìngkuhwosi ole wosyafihu'montonoho. U oso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafihu'montonoho.

¹⁷ Ihwoni. Ki'ko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Ji'je hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohumo mufo'manehoho.

¹⁸ Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'nìngo engo somo lonji oso mampaho joso noseyakolofontnne'no ngko Anitumo isamoyoka

ulalokweno.

¹⁹ I oso'no nakwo Anituye tajo ango somo uhu'mokuhwas i ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo lutihwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'nifijoso oso wopingofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'nifitnnehofo. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'nifitnne'entnne'no walmonne'no yohono.

²⁰ Nje a'amu soku, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'ne selalokwe loso'no sekwo mehom i we'eso iloftwo'ninngkohofo pa'nyoso sekwo ilofikutoho. I mehom milongoso hofiko honingkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miytwo'ninngkiyohofo. Sekwo oso mehom honingkano wonyo miytwo'ninngkiyohofo hopa hmmo'nimno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokafo seyihwoso'no aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno.

²¹ A'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo sohwa ole mtif'mokumentohofi,

A'amu Jutaso hofiko nje hungkunomo haloho mapewo'ninngkiyohofo so'no ngko nom'ne a'amu kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohwamo a'amu Jutafepono yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne wolihwajimonnoho.

Hofiko oso a'amu huhwo sohwafe hungkunomo enjwa'mo ko humafikuji hofiko ngkimo moningkapifitnnehofo.

Anitu ose ulimentisofoho.

22 Ose mt̄'mokumentohofo so'no nakwo huno ole nayohoho. S̄ikuno fehohnjoso An̄itu kako mampaho kengo kengo uȳwo'n̄ngkisoso a'amu kakine'nohini in̄ngkawowo'n̄ngkiso oso'nohini'maho. O'o, a'amu An̄itu kakine'no min̄ngkayo'njo iwo'n̄ngkohoho oso huhwamo uȳwo'n̄ngkisofoho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hof̄kimo it̄hwawo'n̄ngkisofoho. A'amu An̄itumo in̄ngkawowo'n̄ngkohofoso hof̄ko An̄ituye hungkuno hof̄koe hungkuno'nji lut̄hwantan̄ngkofi uhwonont̄fi ole liwo'n̄ngkohofi, Olo hungkuno loso wopingofoho. An̄itu kako nelalofoho. Ou, An̄itu kako hungkuno uyalokusoso hof̄kimo ufo'mayo'nefoho. I a'amu An̄itu kakimo s̄imeho muyo'njo somo oso hungkuno hiso hof̄kimo mufo'manehoho.

23 Oseso a'amu kako An̄ituye hungkunomo nto'no min̄ngkayo'njo sohwo kako sekwoe yahino An̄itumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontan̄ngkuji nose'mahwosi nosehon̄ngkuhwosi kako ole wasel̄imontonoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuyoho.

24 I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo An̄itu mta'ango hungkuno lut̄hwahon̄ngkuji oso hwe sohwo kako nosehon̄ngkuhwosi u nosepa'n̄ngkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe s̄imeho mont̄mo me hopa wonahmmontonoho.

25 Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe s̄imeho mo'mo mnawo'nyo so'no huno syaf̄sȳhwosi kako ole wal̄imontonoho,

Anitu kako nje simeho mo'mo nohonalofoho. Ose lihwosi kako Anitumne'no hwomtame ulohofihwosi kako ole walimontonoho, Anitu kako sekwo'nji nehopi humaho. Kako ose selihwosi kako Anituye yofe woho'noma'montonoho.

Sekwo Anitune'no hwomtame ulohoho yahinoso nto'no flyimno.

²⁶ Oso'no nje a'amu soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mingo sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesyohumafikuno. A'amu fihwo kako ta walimontonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anituye iyoswo mta'ango hungkuno yolo wo losetihwamontonoho. Nom'nihwo kako sekwoe hungkuno ne so'nji hungkuno Anitu uyisoso waselimontonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anituye Towahuno mta'angoso waselimontonoho. Oso hungkuno homo somjo a'amu hofiko huno muyo'njo so'no Anituye Towahuno hwe nom'ne humo uyahonengki hungkuno homo somo hungkuno neso yolo lijwaofe'ne hweho. Osohwo kako oso hungkuno hiso neso waselimontonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anituye a'amu ne sokune'no sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofo'nefoho.

²⁷ U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anituye Towahuno mta'ango wolano likujitmanji u anga'nohinotaho, hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa lohofoso nta'no. Oso hungkuno homo somo hwe simo'mjo sohwo nto losojwaofihwoso'no osopo nom'ne

a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo
nto losojwaof̄hwoso'no osopo nom'nehwo
wal̄montonoho. Oso hungkuno a'amu
mupa'nyo'njo somo nom'nihwo kako ne so'no
uwolo'mokal̄monte hweho.

²⁸ Oso hungkuno homo somo a'amu
fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentan̄ngkuhwosi'manji ou, oso hopo sopo
a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa
hof̄ko hungkuno mal̄fitnnehofo. O'o,
hof̄ko mampi'nyo wohumant̄feho. Hof̄ko
mampi'nyo humaf̄kuji An̄tu'nji huno'nohini
wosyof̄syant̄feho.

²⁹ I a'amu nom'ne somo An̄tu kakoe huno
mta'ni kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne
uyiwo'n̄ngkisoso a'amu hufa'utaho, hufa'u
s̄ihunetaho, oso hwa hof̄ko woselant̄feho.
A'amu nom'neso hof̄ko nohumaf̄kuji An̄tuye
Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo
uyahon̄ngkuhwosi hungkuno homo somo
yano ulofant̄feho. Huno ole wosyof̄syant̄fe,
Olo hungkuno loso An̄tu mta'angotaho.
Kengo mta'angotaho. Ose syaf̄syikuji yano
ulofant̄feho.

³⁰ Hwe fihwo kako hungkuno An̄tu
mta'ango lontan̄ngkuhwosi nom'ne a'amu
osohwo kako oso hungkuno homo somo
upo'nontohumentan̄ngkuhwosi An̄tu kako
oso hwe sohomo kakoe hungkuno uyososo
wal̄mo l̄hwosi yahon̄ngkuhwosi oso a'amu
kiko hungkuno s̄imo'mo lontijo oso hwosi kiko
mampi'nyo fosyohumaho. Oso a'amu t̄finjo
huhwo sohwo kako An̄tuye hungkuno waselono.

31 Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo sejapihwoso'no sekwo anga'no anga'nohino soku oso syoho hofijo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anituye huno nto'no nupa'nìngkuji sekwo yokumpohn'nyo wososofito'nantifeho.

32 A'amu Anitu kako hungkuno uyìwo'nìngkiso oso hwa hofiko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofiko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasyìhwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo wesejwao'montonoho. Hofiko oso syoho homo somo mokosyohumunyo hwafoho.

33 Anitu kako sìmeho afa inyo yahinoso hwapìngo hweho. A'amu hungkuno lomtnnawé iwo'nìngkohoho oso yahinoso Anitu mta'ango'maho. O'o awonoho.

34 Nakwo Anituye hwe moya'mi ango'meemjo nakwo Anitune'no uhu'mokuwo'nìngkuhwone hn'niye uhu'mìngo sopo moya'mi sofa mampi'nyo humawo'nìngkohoho pa'nyoso sekwo moya'mi sofasi mampi'nyo fosyohumamno. Sekwo hungkuno malìfitnnehofo. Hwapìngoso Anituye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hofiko oso uhu'mìngo homo somo momokosyohumafitnnehofo.

35 Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nontifi hungkuno neso huno moyo'manji hofiko oso uhu'mìngo sopo oso hungkuno hiso'no nolohonìngkutoho. O'o,

hwangku hofikoe angomo nohumafikuji hofikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonantifeho. Oso uhu'mingo sopo moyam'i sofa hofiko hungkuno lifijoso wonimango unimontonoho.

³⁶ Sekwo oso yahino homo somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo huno pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwapingo'njo kulaho. Sekwo'nohini Anituye hungkuno ma'mentohofo kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

³⁷ A'amu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe huno mta'ni a'amumo uliwo'nningkohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako huno ole wosyafisyono. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye honingkano hungkunofoho. Ose wosyafisyono. Oso hunoso mosyafisiyo'manji kako mango'nohino hweho.

³⁸ A'amu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohumo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno.

³⁹ Oseso, nje a'amu soku, Anituu kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yahwomehom i hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye Towahuno mta'ango mampaho kengo kengo liwo'nningkohofo somo nopijumofikutoho.

⁴⁰ I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo Anitumne'no

uhu'mokuwo'nìngkohofo soponjo yahino
nto'nohini fiyìmno. Sekwo sìhufisahufi
hungkuno likaof+kutoho.

15

*Kilais kako poyo nto pe'nìmentiso sohwo
apa'no lika'mentisofoho.*

¹ Nje a'amu soku, ngko Kìlais Jisasìye hungkuno wopìingo selìmentohe so'no sekwoe huno somo apa'no huno wasefohoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nontìfi inìngkawentìfi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo.

² Oso hungkuno upa'nìmentohofo somo sekwo tìfi ne'no inìngkakuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafìkujo'no Anìtu kako sekumo asomo setìmahwoso'no sekwo ahwomomo wohumanìfeho. I oso'no sekwo oso hungkuno homu somo sekwo sìmeho hi'intnnono uyalokwofoso ne ane'manji Anìtu kako asomo mosetìmanehoho.

³ Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino somo hwofilo'nnyoso nupa'nonji sejapmmentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa hofìko Kìlais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'none so'no mtì'mokontìfi nalìmentohofofoho. Oso mtì'mokumentohofoso ne imo'nìmentisofoho.

⁴ Jisas kako poyo pe'nìngkahonìngki hofìko sokimomo ho'nahumentohofofoho. Hohonta a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi, Kìlais kako poyo pe'nìngkuhwosi sìkuno hufa'u sìhune

imo'nìngkuhwoso'no apa'no songo lìkafonefoho
lìmentohofofoho. Oso lìmentohofoso ne
imo'nìngkahonìngki Kìlais kako nolìkafonto

⁵ hwangku kako Pitamo u'ma'mentisofoho.
Tìfi sohonta kako kakoe inomokomoyo
hopi'nonohino sohwamo u'ma'mentisofoho.

⁶ Nom'ne sohonta a'amu Kìlais kakine'no
inìngkamontofoso hofìko nuhu'mokontìfi
humentanìngkofi Kìlais kako hofìkimo
u'ma'mentisofoho. Oso a'amu pi'nìngo engo
hiso hofìkoe *faif hantìlet* (500) somo yakolonoho.
Ngko olo iyoswo semtì'mokiyalokwe loso
olohonta oso a'amu homo somjo pi'nìngoso
songo humalofo. Fehohnjoso hofìko poyo nto
pe'nìmentohofofoho.

⁷ Sìkuno nom'nemo Kìlais kako Jemìsìmo *
u'ma'mentisofoho. Nom'nehonta kako kakoe in-
omokomoyo (*apousel*) hopi'nonohino sohwamo
apa'no u'ma'mentisofoho.

⁸ I tìfi sohonta ngko Pouli'nìmo
nì'ma'mentisofoho. Kako ngkimo nìhu'no
hwotohonepo nì'mahoniìngki ngko kakoe in-
omokomoyo ae'uyo hwo'ni imo'nìmentohefoho.

⁹ Sìmo'mo ngko Kìlaisìmo minìngkayo'njo
yonji kakoe a'amu ne somo ngko wonyo umoku-
mentohefoho. I oso'no Anìtu kako ngkimo
kakoe hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syohoso
yo'mìngohwo'nìmo hopa peho'no ntapmmenti-
soto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apousel*)
sohwamo enjwa'mo humaleno.

* **15:7:** Jemìs huhwo sohwo kako Anìtuye a'amu ne Jelusalem
humamentohofo somo mokosyohumamentiso hweho.

¹⁰ I oso'no olo yahino ngko wopingo yalokwe loso hwapingoso Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahonìngki ntapmmenisofoho. Anitu kako ngko yo'mìngohwo'nìmo hopa wopingo ntoho'mentisoso oso hiso ne'maso imo'nìmentiso'maho. O'o, kako ngkimo wopingo ntohofahonìngki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne sohwamo uyakolo'mentohefoho. I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo wopingo ntohofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahonìngki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

¹¹ I sekwo huno ole syafisyikutoho. Poul kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hofiko syoho ntiso imalofihwalo. Ose lìkutoho. O'o, oso'ne'maho. Nakwo Kìlaisìye syoho ulohofiyu sohwona'ni oso hungkuno Kìlais kako poyo pe'nonto apa'no songo lìka'mentiso so'no a'amu pi'nìngo engo somo ulahonìngkuhwoni sekwo oso hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono uyontifi sekwo kakoe a'amu ne imo'nìmentohofofoho.

*A'amu hopi'nono hofiko poyo
pe'nìmentohofoso hwangku hofiko
nolìkapitnnefoho. A'amu oso hungkuno homo
somo minìngkayo'njos o hofiko Anituye a'amu
ne'maho.*

¹² Ou, nakwo ole lìwo'nìngkuhwono, Kìlais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nìmentiso sohumo Anitu kako pi'nìmo mta'ni apa'no songo

ul̄ka'mentono. I oso'no nom'ne a'amu fehohn-joso hof̄ko sekwo'nji humalofoso hof̄ko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'n̄ngkujoso apa'no songo mol̄ikapitnnefaho. Ose peho'no lalokwofo.

¹³ I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hof̄ko mol̄ikafont̄fijontentesi An̄tu kako kakoe hwomu K̄lais̄mo mul̄ikaf̄hwonesohilo.

¹⁴ Ou, nehopi. An̄tu kako K̄lais̄mo mul̄ikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo sel̄iment̄hwoneso ne ane imo'n̄ngkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo sel̄iment̄hwone somo sekwo s̄imeho hi'ntnnono siki uȳkutnnesohilo.

¹⁵ Oso hof̄koe hungkunoso nehopi lont̄fijontentesi nakwo An̄tune'no hungkuno loset̄hwawo'n̄ngkuhwone hn'nwi nakwo An̄tumne'no hwasyo hungkuno loset̄hwehwanesohilo. Hwap̄ingoso An̄tu kako K̄lais̄mo ul̄ka'mentiso oso'no yolo ho sel̄wo'n̄ngkuhwonefaho. I oso'no An̄tu kako a'amu poyo somo songo mul̄ikafonefohoeso hungkuno nehopi lont̄fijontentesi i kako K̄lais huhumo mul̄ikaf̄hwonesohilo. Nakwo hwasyo hungkuno sel̄hwanesohilo.

¹⁶ U, An̄tu kako oso a'amu poyo somo mul̄ikafeso ne'njontontentesi K̄lais huhumo ul̄kafos ne ane'nesohilo.

¹⁷ U An̄tu kako K̄lais̄mo mul̄ikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no s̄imeho hi'ntnnono uyalokwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o, sekwoe hon̄ngkano wonyo somne'no tohino mentan̄ngkutnnesohilo.

18 Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kìlaisìmo sìmeho hi'ntnnono uyontìfi pe'nìmentohofoso hofìko hofikoe honìngkano wonyo somne'no tohino mafìkuji tìkanomo wentanìngkutnnesohilo.

19 Nakwo olo hwaho lopo nohumentani Kìlaisìmo sìmeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi nakwo Kìlais asomo netìmayo'ne honto-humalohwono. Nakwo poyo pe'nìngkuhwaso'no kako asomo monetìmaso'manji a'amu hofìko nakwo a'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkuhwone hn'nìmne'no hitoho mìkunìmposo ulofìhwonesohilo.

20 I oso'ne'maho. O'o, Kìlais kako poyo pe'nìngkahonìngki Anìtu kako ulìka'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nìmentohofoso lìkapitnne'ento sìmo'mo Kìlaisìmo ulìka'mentisofoho.

21 Anìtu kako hwe sìmo'mjo mtì'mokumentiso sohwo Atam, kako poyo pe'nyo'neso pe'nìhwonìma'nìmentisofoho. I hwe nom'nehwo Kìlais kako songo lìkafo'neso lìkofìhwonìma'nìmentisofoho.

22 Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atam pe'nìmentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofìko Kìlaisìye hungkunomo sìmeho hi'ntnnono uyontìfi Anìtu kakoe mehomì imo'nìngkahonìngkofi Anìtu kako oso mehomì homo somo Kìlaisìmo ulìka'mentiso oso hopa ulìkafonefoho.

23 Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye sìkuno somo Anìtu kako

nelikafonefaho. Si'mo'mjo sohwo Kilaistyoho. Ti'fi no'mo Kilaist kako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'nwi nelikafonefaho.

²⁴ Kilaist kako yo'mayoso moi'wo esojwaofonefaho. Oso hohosohonta kako yo'mayo hwahoponjo mokosyohumayo so'nji hwe engo sohwanji yo'mayo towahuno wonyo so'nji hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta Kilaist kako yo'mayo hopi'nonohinoso kaningkwohwae ahopo ho'nisyihwosi ulimontono, Ki'ko yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Ose ulonefaho.

²⁵ Oso'no Kilaist kako yo'mayoso nomokosyohumahwosi kakoe mango sohwamo hwotoho wahmmontonoho.

²⁶ Kakoe mango sohwamo wae yaofonefaho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. Ni'hu'nahone songo nohumelefoho.

²⁷ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho so-hwa ole mt'i'mokumentohofi, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisofoho. Ose mt'i'mokumentisofoho. I oso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho.

²⁸ Ti'fi sohonta yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo

ho' nasyi hwoso' no Kila is kako kaningkwohumo ulimontono. Ngko huhwo' ni kikimo enjwa' mo wohumamo. Ose ulahon ingkuhwosi Anitu kako oso yo'mayo hopi' nonohino somo mokosyohumane hweho.

A'amu hofiko Anitu a'amu poyo pe'nyo somo ulikafonefaho esomo miningkayofoho.

29 Oso hungkuno a'amu poyo pe'nингкужoso apa'no songo molikapitnnehofo eso nehopi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no yiwo'nингкороfo. A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo iningkawentifi mijo momaso'njo yontifi poyo pe'nimentohofofoho. Nope'nингкаhonингкofi a'amu nom'ne mijo mokiyomasoso hofiko a'amu poyo pe'nimentohofo hiso songo likafo'ne so'no huno syafisyonifi ole limentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone so'nwi nakwo a'amu poyo pe'nimentohofo somne'no nakumo mijo apa'no wokiyonemantifeho. Ose limentohofofoho. Ou, Anitu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mulikafonefaho eso hungkuno nehopi lontifijontentesi hofikimo ufo'mayo so'no mijo peho'no kiyomafikutnnesohilo.

30 Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye hungkuno liku'mofontaningkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano nal'iwo'nингкороfofoho. I oso a'amu poyoso molikapitnnefaho eso nehopi lontifijontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohnnesohilo.

31 U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Kìlais Jisasimò sekwo simeho uyalokwofo so'no kako nakumo asomo songo nelìkafo'ne so'no huno neyahonìngki nakwo simonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'no nehopi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sìkuno huhwo huhwi nje mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonimokantifetikeno ntnne'no hontohumaleno.

32 Ngko ango Efesos sopo nohumentanìngko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki siwojo hopa wolofonisýantifi inomokomanyimalofofoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molìkapitnnefoho eso nehopi lontifijontentesi i ngko olo syoho loso imeso oso tango nìmantontentesi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jisas kako nakumo asomo songo nelìkafo'ne sohumo minìngkayo'njoso ole liwo'nìngkohofi, Nakwo poyo pe'nìngkuhwasi songo liìkafoso miyanehwono. O'o, nakwo nìhu'nahone wope'nantanoho. Oso'no nakwoe honìngkano wonyo somne'no huno pi'nìngo engo peho'no wosyofisýantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasi syohi'nyo niyontasihhn'awi mo'nìngkanta nakwo poyo wope'nano.

33 A'amu oso hwasyo hungkuno liwo'nìngkohofoso hofikoe honìngkano wonyo somo sekumo ipesemotawofitnnoho. Ose ifijoso hofiko sekwoe honìngkano yahino wopìngo somo wonyo wosemokantifeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiyìmno. Hofikimo

ujokohumafíkutoho.

³⁴ Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofíkuji yahino wopíngó osomne'no huno nto'no físyafíhupmno. Honíngkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'nímno. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofíko Anítumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonímango maseníngkoho liyohoho.

Anítu kako a'amu poyo pe'noso sohumo nulíkafíhwosi kako a'apaho nom'ne songo uyimontonoho.

³⁵ A'amu fehohnjoso hofíko ole lo-honiwo'níngkohoho. Anítu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulíkafoneto. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'níngkuji líkapitnneto.

³⁶ A'amu hofíko hungkuno ose líwo'níngkohofoso hofíko huno níhu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mofíwo'níngkohoho soku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasyíkuji apa'no uyo mopijoso hwaho mo'm swo mafe'njo ihwosi tímoso mafokafonehoho.

³⁷ Oso yangkume uyo mofontífeso swo yokino pmpongo oso uhwoníwo'níngkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho. O'o, ne níhu'no we'e sohwo hwa-homo'mo ho'nahinyo somta'angofoho.

³⁸ Anítu kako hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno

syafihu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'nìngkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo likofanefoho.

³⁹ Ihwoni yo'mayo Anitu mtì'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Yìhufofe kengofoho. Inanìku mijomo emoyìwo'nìngkiso oso pahoso kengofoho.

⁴⁰ Yo'mayo ahwomomjoso hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mtì'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohwafe a'apaho wonyoangkafoso tìpomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijijo pa'nyofoho.

⁴¹ Nakwo ahwomomjo yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hofikoe joso kengo kengo wo'nnyofoho.

⁴² Oso pa'nyoso a'amu poyoso likafoso hofiko hofikoe a'apahoso kengo umo'nantìfeho. Oso pijajo nakwo pi'nìmomo ho'nosyontaneso wonyo imo'nìwo'nìngkohoho. A'apaho songo likafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho.

⁴³ Pijajo nakwo pi'nìmomo ho'nosyìwo'nìngkuhwoneso piso imo'nìwo'nìngkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo likafososo oso wonyo angkafofoho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho.

44 A'mopijafo nakwo pi'n̄imomo ho'nasyiwo'n̄ingkuhwoneso oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne l̄ikafoso oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho.

45 Oso hiso'no a'amu An̄ituye hungkuno mt̄'mokumentohoho sohwa hofiko ole l̄imentohofi, An̄itu kako hwe s̄imo'mjo mt̄'mokumentiso Atam osohwo kako nakwoe hwaho loponjo a'apaho hwapiingo hweho. Ose mt̄'mokumentohofofoho. I t̄ifi no'mo K̄lais nakwoe hwaho lopo imo'n̄imentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjo a'apahoso hwapiingo hweho.

46 Ahwomomjo a'apahoso nakwo s̄imo'mo ma'mentihwone'maho. O'o, s̄imo'mo hwahoponjo a'apaho ma'mentihwonefoho. Hwangku t̄ifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjoso no-manefoho.

47 Hwe s̄imo'mjo sohumne'no An̄itu kako hwaho nomanto a'amu mt̄'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I t̄ifinjo imo'n̄imentiso K̄lais osohwo kako ahwomo mta'ango hweho.

48 Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no An̄itu kako hwe hwahopo nta'ni mt̄'mokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hofiko An̄itumo in̄ingkawowo'n̄ingkohofoso hofiko oso hwe ahwomo mta'ni pmmentiso K̄lais osohwo hopa imo'n̄iftnnefoho.

49 Olohonta nakwo Atam̄ye a'apaho hi'nj̄t'nwoho. Hwangku sohonta nakwo K̄lais ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

50 Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yolo ho wasel̄monne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho loponjoso mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yo'mayo wop̄ingo An̄tu nakumne'no enesyohumasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imo'nyo'neso An̄tuye ango wop̄ingo yo'mayo piso mmo'nyo sopo m'mofawenefoho.

51 Sekwo upa'n̄imno. An̄tu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo l̄jwan̄imo'masoso ngko wasel̄monne'no yohono. Nakwo An̄tumo in̄ngkawowo'n̄ngkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanoho.

52 Ou, s̄ikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'n̄ngkuhwoso'no nakwo nakwoe a'apaho songo t̄mo lo'ntnno komo'no imo'naneefoho. I oso kounoho yoka hiso ho'n̄ngkuhwoso'no a'amu poyoso hof̄ko nol̄kaf̄kuji a'apaho songo piso mmo'nyoso mapitnnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe a'apaho songo'nji imo'naneefoho.

53 Ihwoni. An̄tu kako ole nal̄mento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'n̄wo'n̄ngkisoso sekwo a'apaho nom'ne

songo piso mmo'nyo'njo ne'no wentihwone somne'no uyohopopitnnefoho. Sekwo poyo pe'nyo yahinoso nihu'nahone ho'naofkuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnnefoho.

⁵⁴ Oso sikuñu homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nyoso poyo pe'niwo'nìngkisoso ho'nasyihwasi nom'ne a'apaho songo piso mmo'nyo'njo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mtif'mokumentohofoso ne umo'nìmontonoho. Hungkuno hiso olenoho.

Anitu kako poyo pe'nyo somo nihu'nahone hwotoho hmmentisofoho.

Kakoe mango hopinonohino sohwamo nihu'nahone uyakolo'mentisofoho.

⁵⁵ Poyo pe'nyo yahino sohwosi jjie yokumpohn'nyoso ntif'mo weho. Awonoho. Nihu'nahone moi'wo'nnyo hwosoho.

⁵⁶ A'amu poyo pe'niwo'nìngkohoho hwapìngoso pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe honìngkano wonyo sohwo namokuwo'nìngkohoho. Nakwo Anituye honìngkano hungkuno somo hwotoho fentaneso nakwo huno nayohoho. Honìngkano wonyo yalokuhwono.

⁵⁷ I oso'no Anitu kako nakumo Hwe Engo Jisas Kìlais nejapmmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no Anitu kako poyo pe'nyo yahino somo nihu'nahone hwotoho

hmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitune'no isamoyoka uliwo'nìngkuhwonefoho.

⁵⁸ Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'ni ngko simeho sejopalokweno. Sekwo Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji osohonta piso'mo'nyo senìngkuhwoso'no nusìkwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anit'u kakoe hungkuno homo somo ne'no hmniìngkamno. Anit'u kako pi'nìmo mta'ni nelìkafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo Anit'u kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo inìingo mofikutoho.

16

A'amu Kouliniso hofiko Anituye a'amu yo'mayo so'no umofonyo iwo'nìngkohofo somo ufo'mayo'ne hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo Anituye a'amu nom'ne Jelusalem humalofo so'ntnne'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntonhonìmalofo so'no ngko olo hungkuno loso waselìmne'no yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo utìhwamentohe hopaso sekumo wosetìhwamne'no yohono. Sekwo ole fiyìmno.

² Sìkuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho tìpemawo'nìngkohofo so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso

nom'ne a'amu somne'no huno syafisyyikuji fe-hohnjoso nomafikuji sekwoe ango somo kengopo foho'nahumno. Ose hu'mesyontanngkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnnehofo.

³ Oseso hwangku ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwosopopmno. Oso a'amu huhwo sohwamo ngko hofkimo iyoswo honingkano imofo'neso uyimmo ngko hofkimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jelusalemno uyahotmonne'no yohono.

⁴ Hamniyoho hu'mesyalokwofo somo ngko ole syafisyyimmo, Ngko huhwo'ni wamolime'manji u hofko'nji wowantanoho.

Poul kako a'amu Koulin somo uhwonimo lonto kako hano uyoso'no sikuno ho'nahumentisofoho.

⁵ Nje hunoso ole syafihu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mtito'malefoho. Oso'no simo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekapm'mo wose'ma'monnoho.

⁶ I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo wohumamontikeno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumamtkeno. Ose'manji moi'wo imo'nngkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono ntimmo wamo li'mo yahoni'mo sekwo ngkimo nonifo'mafikuji honingkanopo wonhwojowantifeho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji we'enehwo humahm'mo komo'no seliko'mayoso ngkilaho. O'o, Anitu kako ngkimo sekwo'nji

sikuno sawemo humayo so'no ntihwoso'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnoho.

⁸ Ngko olo anglo Efesos lopo nohumentan'i'mo oso Sikuno Engo (*Pentikous*) * Anituye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmmentiso sikuno somne'no syafisiyo'ne sikuno osohwo nto i'mofapihwoso'no osohonta ngko olo a'amu lohwamo nuliko'mahm'mo sekwoe angopono wapmmmonnoho.

⁹ Hwapingo neso olenoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo nohwosampo'maso so'no ngko Anitu kakoe hungkunoso lutihwahoninguo a'amu pi'ningo engoso hofiko iningkowalokwofo. Ioso'nji a'amu pi'ningo engoso hofiko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

¹⁰ We'enepi Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiy'o'no umokosyohumafijo so'no kako sekwo'nji simeho wopingo'nji wohumamtonoho. Sekwo upa'nimno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo Anituye syoho engo yalofoho.

¹¹ I oso'no a'amu fihwo huno ole syafisiyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'mingohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinjimofano. Huno ose syofisyihwaloho. O'o, sekwo kakoe simeho wopingo umokumno. Oseso hwangku sekwo kakimo kakoe honingkano somo uhwojapikujo'no kako ngkimo wonit'mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji nit'mayo'ne

---

* **16:8:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

hontohumaleno.

¹² Nenìngkwa'wehwo Apoulousìye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulousìmo ole ulìwo'nìngkoho, Kìko ango Koulin sopo uhwonamo lohojoso olo a'amu lo'nji uhiji uhwonae. Ose ulìwo'nìngkohefoho. I kako olahonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwangku sohonta Anìtu kakine'no honìngkano umofihwoso'no wapmmontonoho.

Pouliye hungkuno fehohnjofoho.

¹³ Yo'mayo Anìtuye syoho somo wonyo umo'nìmo lìhwosi yososo sekwo i'waho nto'no fiyìmno. Sekwo Anìtune'no sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fìkemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'nìngkuji yokumpohn'nyo lohofìkuji aho yokumpohn'nyo fìkemokosyohumamno.

¹⁴ Yo'mayo hopi'nonohino sekwo iwo'nìngkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo sìmeho uyìkuji sekwo hofìkimo nto'no femokosyohumamno.

¹⁵ Nje a'amu soku sekwo Sìtefanosiye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofìko oso hwaho Ngkìlik osopo humantìfi Anìtumo sìmo'mo inìngkamentohofofoho. Oso'no hofìko hofìkoe huno mta'ni hofìko Anìtuye a'amu ne somo hofiyò'no ufo'mawo'nìngkohofofoho.

¹⁶ A'amu oso pa'nyo humawo'nìngkohofo somo sekwo hofìkimo enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo hofìkoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofìkimo ufo'mawo'nìngkohofo somo sekwo hofìkimo tìfi finìngkamno.

¹⁷ Sìkuno pi'nìngō engo somo ngko sekwoe sìmano masehonyo'njo nohumanji huno ne'no syosefìsyahonìngko oso hwe hufa'u sìhune sekwoe angoponta'ango sohwa Sìtefanosiyo Foutiyunetasìyo Akaikosiyo hofìko sekwoe sìmano mafohi'nontìfi ngkimo ni'mahonìngkofi ngko sìmonyo imalefoho. Hwapìngoso sekwo hopi'nono monì' mapitnnohofo. I oso'no hofìko nonì'mahonìngkofi ngko sekwo'nji humentani hopa sìmonyo yalokweno.

¹⁸ Hofìko ngkimo ni'mantìfi sìmeho wopìngō nìmokumalofofoho. Sekwoe sìmeho hi oseno-hinoho. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofìko Anìtuye syoho hofiyò yalokwofo sohwanji nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwanji hofìkoe yofeso fohò'nomapmno.

¹⁹ Oso hwaho Esiya loponjo Anìtuye a'amu neso hofìko Anìtumne'no ango'meemjo uhu'mokuwo'nìngkohofo hofìko sekumo nje a'amuhwafo selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Piìlisila'nji sikoe ango somo nom'ne a'amuso hofìko Anìtune'no uhu'mokuwo'nìngkohofo a'amu so'nji hofìko sekwo Anìtumo inìngkowalokwofo so'no hofìko nakwoe a'amufo selalokwofo.

²⁰ Anìtuye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofìko nakwoe a'amufo selalokwofo. Nakwo Anìtuye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo aho popotohumo'nìwo'nìngkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'nìmno.

²¹ Ngko Pouli'i ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mtì'mokalokuso sohumta'ni iyoswo

nomanji ngko aho'nji ifalifaliyo mt̄'mokonji † ole selalokweno, Nje a'amufo.

²² U a'amu fihwo kako Anitumo iningkayoso ngkilaho loso sohwo kako tikanomo wene hweho. U, nje Hwe Engo Jisas Kilais kako komo'no noho wapono nimo'ningkohoho.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo wopingo ne'no waselohofono.

²⁴ Sekwo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo humalofo sokumo ngko simeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mt̄'mokohono. Hungkuno osohopeho.

---

† **16:21:** Poul kakoe aho'nji mt̄'mokumojo'maho. O'o, kako nolahoningki nom'nehwo mt̄'mokumojofoho. Olo hungkuno honingkanomo wo'nyo loso Poul kako mt̄'mokumentisofoho.

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3